

UNIVERSITEIT GENT

FACULTEIT ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

ACADEMIEJAAR 2008 – 2009

**De Belgische textielnijverheid op de
wereldmarkt, 1950-1975.**

Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van

Master in de algemene economie

Koen Paeye

onder leiding van

Prof. dr. G. Rayp

UNIVERSITEIT GENT

FACULTEIT ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

ACADEMIEJAAR 2008 – 2009

**De Belgische textielnijverheid op de
wereldmarkt, 1950-1975.**

Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van

Master in de algemene economie

Koen Paeye

onder leiding van

Prof. dr. G. Rayp

PERMISSION

Ondergetekende verklaart dat de inhoud van deze masterproef mag geraadpleegd en/of gereproduceerd worden, mits bronvermelding.

Koen Paeye

Woord vooraf

Na het succesvol volbrengen van mijn Master in de Geschiedenis wou ik nog iets bijstuderen over mijn andere grote interesse, namelijk economie. Mijn voorkeur ging uit naar de Manaba Algemene Economie die volgens mij goed aantoont hoe het economische systeem in elkaar zit. Ter afsluiting van deze Master moesten we wederom een masterpaper schrijven. Nog niet goed wetend wat alle facetten van de economie waren, raadde mijn promotor, prof. dr. Glen Rayp, mij bij aanvang van het academiejaar dan ook aan een onderwerp te kiezen dat in het verlengde van mijn vorige studie lag. Zo kwam ik al snel uit op de Belgische textielnijverheid in een internationale context. Ik wil allereerst dus prof. dr. Rayp bedanken voor de kans die hij mij gegeven heeft om deze studie te vervolledigen en voor de handige suggesties die hij me aanreikte.

Daarnaast wil ik vooral mijn ouders bedanken voor hun morele en ook financiële steun. Ik ben hen heel dankbaar dat ze me de kans gaven deze bijkomende opleiding te volgen. Zonder hen zou dit niet gelukt zijn. Ook Sarah, Lalita, Timothy en Kenneth ben ik veel dank verschuldigd voor hun suggesties en opmerkingen op taalkundig en inhoudelijk vlak.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	I
Inhoudsopgave	II
Lijst van gebruikte afkortingen	III
Lijst van tabellen	IV
Lijst van figuren.....	IV
Inleiding.....	1
1. Context	1
2. Onderzoeksvragen	2
3. Methodologie.....	3
Deel I: Globaal beeld.....	5
1. Productie	5
2. Invoer.....	10
3. Uitvoer.....	14
4. Afwegingen	19
Deel II. Gebeurtenissen.....	23
1. 1950-1957: aanloop tot Europese integratie.....	23
2. 1958-1967: De Europese opening van de handelsmarkt	27
3. 1968 – 1976: Economische hoogdagen en crisis	31
Deel III. Algemeen besluit	34
Bibliografie	37
Bijlagen.....	39

Lijst van gebruikte afkortingen

BEF	Belgische frank
E.E.G.	Europese Economische Gemeenschap
E.F.T.A.	Europese Vrijhandelsorganisatie
E.O.E.S.	Europese Organisatie voor Economische Samenwerking
G.A.T.T.	General Agreement on Tariffs and Trade
V.S.A.	Verenigde Staten van Amerika

Lijst van tabellen

Tabel 1.1 Procentueel belang per textielsector

Lijst van figuren

Figuur 1.1 Indices productie

Figuur 1.2 Productie verschillende sectoren textiel

Figuur 2.1 Import

Figuur 2.2 Indices import

Figuur 2.3 Invoer handelspartners

Figuur 3.1 Export

Figuur 3.2 Indices export

Figuur 3.3 Uitvoer handelspartners

Figuur 4.1 Handelsbalans

Figuur 4.2 Uitvoer – Invoer

Figuur 4.3 Indices Belgische textielnijverheid

Inleiding

1. Context

De Belgische textielnijverheid is al vaak het onderwerp geweest van studies. Veelal worden er grote crisismomenten bestudeerd zoals de periode van de Napoleontische oorlogen, de Amerikaanse Burgeroorlog, de periode van de oliecrisis, of recentere periodes, waarbij er veelal een analyse wordt gemaakt van een momentopname van de sector. In deze studie zullen we echter de evolutie beschouwen van de Belgische textielnijverheid op de wereldmarkt in de periode na de Tweede Wereldoorlog. Vanaf deze periode begon de snelste expansie van de productie en de wereldhandel. De groei van de wereldhandel overtrof deze van de wereldproductie bijna tweemaal.¹ Deze globalisering vond plaats door de steeds dalende transport- en communicatiekosten, de competitieve druk van de nieuwe geïndustrialiseerde landen en het langzamerhand verdwijnen van de handelsbarrières vanaf 1950.²

De textielnijverheid was in België al lange tijd één van de leidende sectoren van de economie. België was het eerste land op het continent dat in navolging van de Engelsen er in slaagde de productie verregaand te mechaniseren. Aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog was de Belgische textielnijverheid in volle bloei.³ De twee wereldoorlogen zorgden er echter voor dat de ganse economie het zwaar te verduren kreeg. Na het staken van de vijandigheden in 1944 kwam de productie al snel terug op gang door het grote tekort aan textielproducten bij de Belgische bevolking. Eenmaal deze behoefte door een combinatie van de binnenlandse productie en nieuw geïndustrialiseerde landen bevredigd was, doken er al snel problemen op en taande de verkoop opnieuw.

De oprichting van de economische Benelux Unie in 1944 dat een samenwerkingsverband was tussen Nederland, België en het Groothertogdom Luxemburg waarbij onderling tariefloos goederen konden vervoerd worden en er een gezamenlijk buitentarief zou worden gehanteerd, had nog niet onmiddellijk de gewenste effecten gezien de implementatie van het verdrag pas vanaf 1948 van start ging. Ook een devaluatie in september 1949 had maar een tijdelijk effect. Het uitbreken van de Koreaoorlog, waar een internationale troepenmacht heen trok en de daarbij horende herbewapening zorgden gelukkig voor een

¹ L. CUYVERS, R. EMBRECHTS en G. RAYP, *Internationale economie*, 2002, p. 23.

² S. LAUWAERT, *De karakteristieken van productie-eenheden in België en in lage-loonlanden*, 1997, p. 3.

³ K. PAEYE, *De Gentse katoennijverheid op de internationale katoenmarkt in de 19e eeuw*, 2009, p. 91.

plotse heropleving van de textielnijverheid.⁴ Toch was ook het effect daarvan van korte duur. Begin jaren '50 kwam de Belgische industrie in een zware crisis terecht die de gestegen productie door de Koreaoorlog teniet deed.

2. Onderzoeksvragen

Het doel van deze studie is de evolutie van de Belgische textielnijverheid te bestuderen in het derde kwart van de vorige eeuw met daarbij de focus op de internationale handel. We beschouwen dus de periode vanaf de jaren '50, waarin de textielsector zich van de Tweede Wereldoorlog herstelde en er wederom betrouwbare gegevens voorhanden waren, tot net na de eerste oliecrisis van '73. Deze periode lijkt onontgonnen terrein betreffende studies van de textielnijverheid. Nochtans vonden er toen voor de textielnijverheid ingrijpende internationale gebeurtenissen plaats: de totstandkoming van de Europese Economische Gemeenschap en de uitbreiding ervan met Denemarken, Ierland en vooral Groot-Brittannië, de problematiek van de opkomende markten in de ontwikkelingslanden en de beslissingen in het kader van het G.A.T.T. die uiteindelijk leidden tot het Multivezelakkoord, het omgaan met de staatseconomieën in Oost-Europa en tot slot de eerste oliecrisis. Elk van deze zaken had een grote impact op de Belgische textielnijverheid. Daarnaast waren er ook nog crises in 1952, 1958 en 1967.

Onder de opeenvolging van deze gebeurtenissen bekijken we hoe de sector zich aanpaste aan de veranderende omstandigheden. Hoe evolueerden de importcijfers, exportcijfers en de handelsbalans? Waren er verschuivingen binnen hetgeen verhandeld werd? Wie waren de belangrijkste handelspartners voor de textielnijverheid? Wat was het effect van het afschaffen van de intra-Europese handelsbarrières en werden de handelsbelemmeringen wel degelijk snel en consequent verwijderd? Daarnaast kijken we ook naar het verschuivende belang van de verschillende soorten textiel binnen de totale binnenlandse textielproductie. Naast deze puur kwantitatieve benadering vragen we ons ook af hoe de Belgische textielindustrie, aan de hand van de jaarverslagen van de Febeltex, reageerde op al die veranderingen in de internationale wereld. De jaarverslagen zijn officiële documenten en gebruiken ondermeer gegevens van het Nationaal Instituut voor Statistiek. Niettemin moeten we natuurlijk kritisch staan tegenover de omkaderende teksten.

⁴ J. PONTZEELE, *De hoog- en laagconjunctuur in de textielnijverheid*, p. 138.

3. Methodologie

Deze masterpaper is eigenlijk een analyse van figuren en tabellen die zijn samengesteld uit gegevens van het Nationaal Instituut voor Statistiek en Febeltex, de federatie voor de Belgische textielnijverheid, gekoppeld aan een kwalitatieve studie van de internationale gebeurtenissen die plaatsvonden in de door ons besproken periode. Onze grootste bron bleek de jaarverslagen van de Febeltex te zijn die telkens zowel een kwantitatief als kwalitatief deel bevatten.⁵ Een eerste probleem dat opdook bij het maken van deze paper was het ontbreken van de jaarverslagen van de jaren 1950, 1951, 1952 en 1962. Aan de hand van de data in de daaropvolgende jaren hebben we echter wel de tabellen kunnen vervolledigen. De licentiaatsverhandeling van J. Pontzeele hielp dan weer een beeld schetsen van onze aanvangsperiode en de jaren die er net aan voorafgingen.⁶ Het moet nogmaals benadrukt worden dat het gaat om een studie van de evolutie van de Belgische textielnijverheid. Om daartoe een goed overzicht te kunnen behouden, mogen we ons niet verliezen in al te kleine details. Het is niet onze bedoeling om louter de jaarverslagen over te nemen, maar ze te resumeren en analyseren.

Deze masterpaper zal bestaan uit drie delen: we beginnen met een algemene, oppervlakkige analyse van de cijfergegevens waarbij duidelijke tendensen en keerpunten zullen worden aangestipt op vlak van productie, invoer en uitvoer van de Belgische textielnijverheid. Daarna volgt een diepgaandere chronologische analyse van de aangeduide keerpunten, problemen en de reacties van de textielnijverheid op deze uitdagingen. Zo onderscheiden we achtereenvolgens de opening van de markten met Nederland en Luxemburg wat vanaf 1953 een groot effect kreeg en de problemen en opmerkingen die de textielnijverheid had bij de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap en bij het opnemen van het Verenigd Koninkrijk in de EEG. Omtrent dat laatste was er heel wat te doen gezien het Verenigd Koninkrijk haar oud-kolonies aan een gunstiger tarief liet importeren en exporteren. Onder die laatstgenoemde landen zaten een aantal die merkbaar goedkoper konden produceren dan de Westerse landen. De federatie van de Belgische textielnijverheid eiste dan ook maatregelen om de eigen productie veilig te stellen. Marktverstoringen kwamen echter veelvuldig voor, enerzijds door dumping door vooral nieuw geïndustrialiseerde landen die goedkoper konden produceren door lagere lonen en anderzijds door marktgeleide economieën waar de wetten van vraag en aanbod minder golden. Ten slotte is er uiteraard een deel dat bestaat uit de conclusies die we konden trekken uit het onderzoek.

⁵ FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar, 1953-1976*.

⁶ J. PONTZEELE, *De hoog- en laagconjunctuur in de textielnijverheid, 1952, 167p.*

Om de evolutie in de productie te bepalen hebben we rekening gehouden met de belangrijkste materiaalsoorten, namelijk katoen, wol, vlas, jute, harde vezels, kunstmatige en synthetische vezels en tenslotte tapijten. Daarnaast gebruiken we indexcijfers, met als basisjaar 1953 om de trend van de totale productie duidelijker te kunnen zien.⁷ Jammer genoeg ontbreken de productiegegevens uitgedrukt in waarde voor de eerste helft van onze periode en ook zijn de onderverdelingen anders dan bij de import en export.

Bij de gegevens omtrent de in- en uitvoer hebben we ervoor geopteerd het resultaat van de verschillende productieniveaus te onderscheiden, zoals ook hoofdzakelijk wordt gedaan bij Febeltex, zowel in waarde als in tonnage om een beter beeld te krijgen van de omvang. We maken een onderscheid tussen de grondstoffen, garens, weefsels en breigoed en kledij. Dit alles is meestal in nominale cijfers uitgedrukt. Omdat er vooral in het begin van de jaren '70 een grote inflatie was, hebben we er wel voor geopteerd om de totaalcijfers afzonderlijk en in contante termen te bestuderen zodat we de fout niet maken om de waarschijnlijk grote toename van de in- en exportwaarde te overschatten. Daartoe hebben we de inflatiepercentages gecumuleerd.⁸ De andere gebruikte analysemethode is het procentueel belang van ieder onderzocht onderdeel te bekijken in het geheel om zo bepaalde verschuivingen aan het licht te brengen.

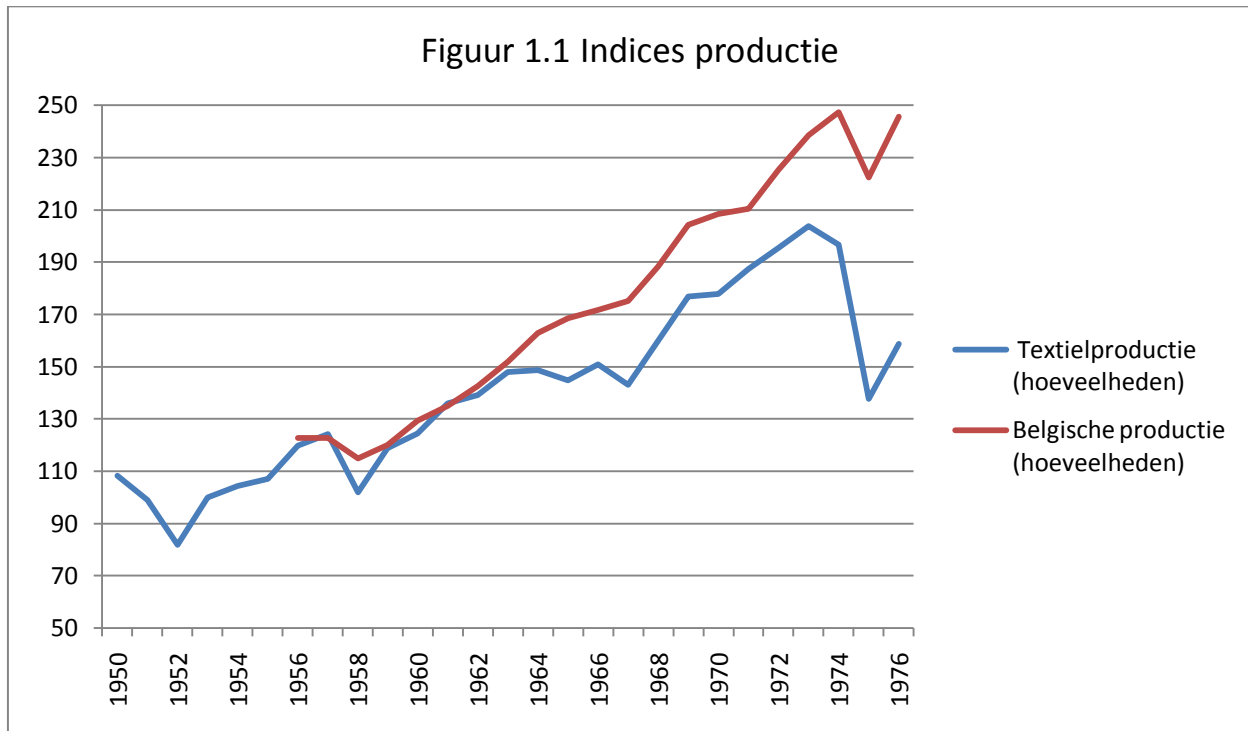
Daarnaast hebben we ook aandacht voor de verschuivingen in handelsbetrekkingen tussen de belangrijkste handelspartners: Nederland, Frankrijk, (West-)Duitsland, Italië, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten van Amerika, Kongo (bij de uitvoer) en ook de cumulatieve cijfergegevens van de E.E.G.. Wanneer er tijdelijk andere belangrijke handelspartners opduiken zullen deze uiteraard ook vermeld worden.

⁷ 1953 is het eerste jaar waarvoor er een jaarverslag van de Febeltex beschikbaar is en waarbij de gegevens volledig zijn. In de besproken 25 jaar werden er twee basisjaren gebruikt: 1953 en 1964. Deze laatste hebben we omgerekend naar basisjaar 1953. De cijfergegevens voor de textielproductie zijn afkomstig uit de tabellen ingesloten bij de jaarverslagen. De gegevens voor de totale Belgische productie zijn eveneens afkomstig uit de jaarverslagen maar werden door de Febeltex gevonden bij de OESO en het NIS.

⁸ <http://www.statbel.fgov.be/indicators/cpi/infl_nl.asp>. (12/08/2009).

Deel I: Globaal beeld

1. Productie

Bron: bijlage 1

In het derde kwart van de 20^e eeuw kende de textielproductie over het algemeen een stijgende evolutie. Na de reeds vermelde Koreakoopwoede, zakte de productie in elkaar en het duurde tot halverwege 1952 vooraleer de productie terug opliep. Na een hoogconjunctuur die liep tot 1957 beleefde men opnieuw een zware crisis waarbij vooral de textielindustrie zwaar werd getroffen. De productie daalde met maar liefst 20 procent, gelijkaardig aan de daling na 1950. De gehele Belgische productie voelde de crisis ook wel, maar in mindere mate dan de door ons besproken sector. Dit was een fenomeen dat telkens terugkwam. Daarna herstelde de economie zich terug en stagneerde halverwege de jaren '60 om uit te monden in een lichte crisis in 1967. Opvallend is dat enkel de textielnijverheid een daling kende en de totale Belgische productie geen neerwaartse evolutie meemaakte. Het herstel liet niet lang op zich wachten en de omvang van de productie steeg spectaculair tot meer dan het dubbel van de omvang van 1953 in 1973 aan de vooravond van de grootste crisis die deze periode zou meemaken. De output bereikte toen ook zijn maximum van de jaren 1950-1975. De crisis die twee jaar lang de ganse economie gevangen hield, deed de textielproductie met maar liefst 66 procentpunten dalen ten opzichte van het

hoogtepunt twee jaar eerder. Na het absolute dieptepunt in de zomer van 1975 steeg de productie weer. De Belgische textielnijverheid kende dus in deze periode vier serieuze crisismomenten, namelijk in 1952, 1958, 1967 en 1974-75. De zwaarste waren weliswaar de eerste en de laatste crises.

Wat opvalt, is dat de textielproductie tot ongeveer 1963 gelijke tred hield met de totale Belgische nijverheidsproductie. Vanaf dan steeg de totale output in België merkbaar sneller dan die in de textielnijverheid wat wijst op een verlies aan belang van de sector. Wel leek de textielnijverheid de beweging van de conjunctuur te volgen. De stijgende en dalende periodes komen grotendeels overeen maar uitte zich in de textielproductie wel op een meer volatiele wijze. De sector was dus zeer conjunctuurafhankelijk. Wel zien we dat wat betreft de crisis van de jaren '70 de textielnijverheid in 1973 al een daling kende van de productie en in het volgende jaar nog veel spectaculairder daalde. Wanneer we echter de totale industrieoutput bekijken, zien we pas in 1974 en niet in 1973 de crisis beginnen.

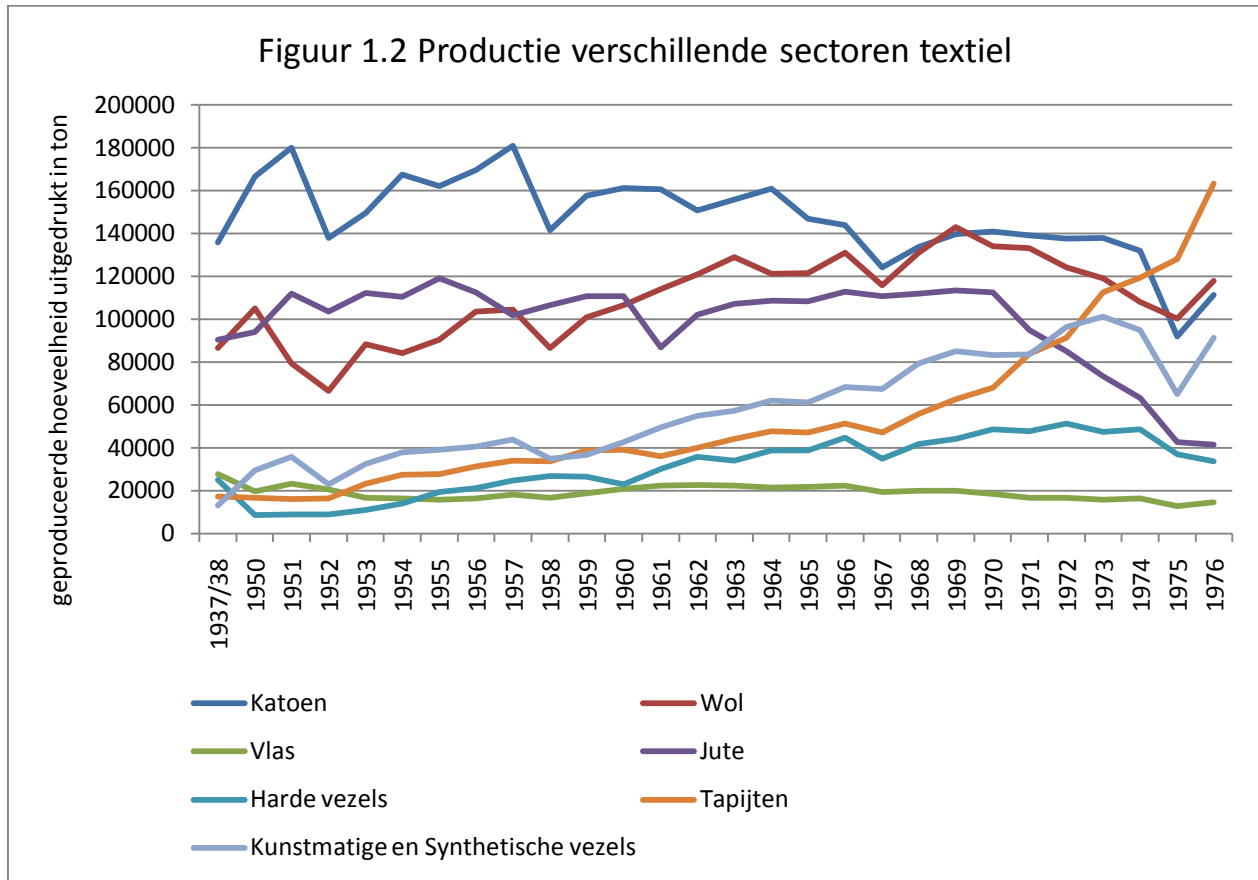
Een stijgende output schetst natuurlijk geen volledig beeld van de toestand van de textielnijverheid. Het vertelt niets over de productiviteit of het sociale aspect. Daarvoor moeten we ook de tewerkstelling gaan bekijken. Die daalde vrijwel continu. In 1953 waren er volgens Febeltex nog ongeveer 125 000 arbeiders aan het werk in de textielnijverheid terwijl dit 25 jaar later gedaald was, met maar liefst 55 000 personen, waarvan 19 000 arbeidsplaatsen te wijten waren aan de crisis van 1973. Wanneer er wordt gewerkt met de cijfergegevens uit andere bronnen krijgen we weliswaar veel hogere cijfers maar de evolutie is dezelfde.⁹ Tijdens de laatste jaren uit ons onderzoek daalde de tewerkstelling in de Belgische textielnijverheid tot ongeveer 70 procent van 1973. Maar zoals vermeld, daalde de tewerkstelling al de ganse periode. Dit betekent dat men meer produceerde met steeds minder personeel wat wijst op een stijging van de arbeidsproductiviteit. Om echt te kunnen zien of de textielnijverheid een hogere industrialisatiegraad haalde dan de rest van de Belgische industrie moeten we deze vergelijken. Voor het geheel van de industrie steeg de arbeidsproductiviteit tussen 1953 en 1974 met 190 procent terwijl de textielnijverheid een groei meemaakte van 204 procent. De textielnijverheid had dus een lagere arbeidsproductiviteit – of een hogere arbeidsintensiteit – dan het gemiddelde van de gehele industrie.¹⁰ Dit creëerde een structureel probleem wanneer we het linken aan de snelstijgende loonskosten in die

⁹ Door de crisis in de jaren '70 daalde de tewerkstelling in de Belgische textielnijverheid volgens Van Waterschoot van 185 000 in 1973 tot 125 000 in 1978. J. VAN WATERSCHOOT, Het textielplan, instrument van sectorieel structuurbeleid. In: *Tijdschrift voor Economie en Management*, Vol. 39, n° 3, 1984, p. 421.

Volgens Andriessens die de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven als bron gebruikte, daalde in diezelfde periode 1973-1978 de tewerkstelling van 107 792 tot 73 285. E. ANDRIESSENS, *Ontwikkeling van de textielnijverheid in West-Vlaanderen*, 1990, p. 13.

¹⁰ R. DE KINDER, *De textielnijverheid als proefterrein van de internationale werkloosheidsverdeling*, 1977, pp. 18-20.

periode aangezien de concurrentie in de ontwikkelingslanden kon produceren tegen lagere kosten. Over dit concurrentieprobleem zullen we het echter later nog hebben. De lonen stegen in de besproken periode immers met ongeveer 10 procent per jaar.¹¹

Bron: bijlage 2

Wanneer we kijken naar de sectorspecifieke grafiek, zijn vooral bij de grootste textielsectoren, dezelfde trends te herkennen als in de vorige grafiek, wat uiteraard te verwachten viel. Desondanks zijn er een aantal specifieke evoluties te herkennen. De figuur toont de verschillende textielsectoren afzonderlijk, uitgedrukt in geproduceerde tonnage.¹²

We zien dat voornamelijk katoen en wol heel conjunctuurgevoelig zijn en niettegenstaande de textielproductie in zijn geheel steeg, lag de eindoutput van de katoennijverheid merkbaar lager dan het beginniveau. Wanneer de totale textielproductie in 1973 piekte, was de katoenproductie reeds gedaald

¹¹ FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar 1970, 1971*, p. 6.

¹² Opmerking bij de grafiek: de eerste cijfergegevens zijn van 1937/38 en dit om ook het vooroorlogse niveau weer te geven. Daarna volgen alle jaren van de besproken periode.

met 18 procent en het belang van de katoenproductie daalde dan ook van 38 procent in 1950 naar 23 procent in 1973.

Met jute was het nog erger gesteld want na een periode van stagnatie in de vijf jaar voorafgaand aan 1969, daalde de juteproductie snel en zonder enig vooruitzicht op verbetering. De crisis van midden jaren '70 had uiteraard ook geen positief effect op deze evolutie. De wolproductie had traditioneel ook altijd een groot belang gehad in de Belgische textielnijverheid. De grafiek toont dan ook dat het niveau van de wolproductie in het derde kwart van de 20^e eeuw fluctueerde zoals de conjunctuur en uitkwam op een licht hoger peil dan bij de aanvang. De daling die duurde tot na de crisis van 1974 werd weliswaar al rond 1970 ingezet, gelijktijdig met de daling van de juteproductie. Wat betreft het aandeel van de wolproductie zien we dat het ongeveer constant bleef tussen de 20 en de 25 procent van de totale textieloutput. Vlas bleef in België een kleinere markt en bleek relatief conjunctuurongevoelig. De productie ervan bleef hangen op een niveau van ongeveer 3 à 4 procent. Harde vezels volgden de conjunctuur wel maar minder volatiel dan katoen en wol. Desondanks het blijvende kleinere aandeel van harde vezels, was er toch een verdubbeling van de productie en het procentuele aandeel verviervoudigde van een nietige 2 procent naar 8 procent.

Jaar	Katoen	Wol	Vlas	Jute	Harde vezels	Tapijten	Synth. vezels
1950	38%	24%	4%	21%	2%	4%	7%
1955	34%	19%	3%	25%	4%	6%	8%
1960	32%	21%	4%	22%	5%	8%	8%
1965	27%	22%	4%	20%	7%	9%	11%
1970	23%	22%	3%	19%	8%	11%	14%
1975	19%	21%	3%	9%	8%	27%	14%

Tabel 1.1 Procentueel belang per textielsector

Bron: bijlage 3

De opmerkelijkste evolutie vond echter plaats bij de productie van tapijten. Meer nog dan het feit dat de productie weinig of niet reageerde op de conjunctuurtrends, was vooral de immense productiestijging opvallend. De productie van tapijten in België verachtvoudigde tussen 1950 en 1975 waardoor het aandeel ervan steeg van 4 procent naar 27 procent van de totale

binnenlandse textielproductie. De tapijtenindustrie werd zo zelfs de belangrijkste textielindustrie in België. Tot de crisis van 1967 hield de tapijtensector gelijke tred met de productie van harde vezels, maar daarna was er geen houden meer aan. Wanneer de andere sectoren de gevolgen van de crisis van de

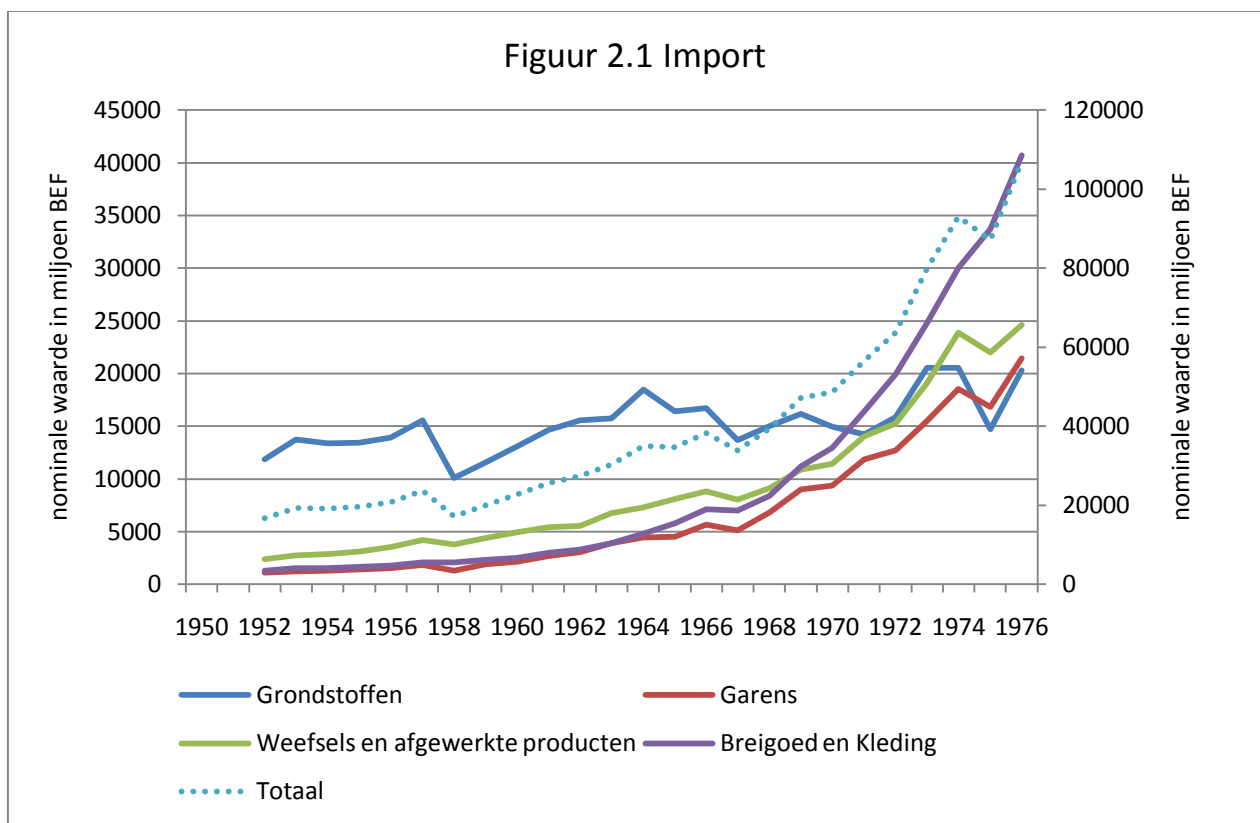
jaren '70 begonnen te voelen, bleef de tapijtennijverheid de productie opdrijven. De plotse stijging vanaf 1968 kwam onder meer door een stijging van de productie van tapijten met synthetische vezels.¹³

Die synthetische en kunstmatige vezels kenden ook naast de tapijtenindustrie een grote constante groei. De deelsector lijkt geen last te hebben van de eerste crisis van '52 noch van die van '67. De overige twee periodes die gekenmerkt werden door ernstige problemen voor de nijverheid kenden wel een invloed in de synthetische en kunstmatige vezelproductie. Parallel aan de productie van harde vezels kende de synthetische vezelproductie haar hoogtepunt in 1973 waarna er zich een daling inzette naar aanleiding van de nieuwe crisis. In 1976 steeg de productie dan weer en uiteindelijk werd de verdubbeling van het aandeel van 7 naar 14 procent opnieuw bevestigd. Samen met de tapijtensector vormde de categorie synthetische en kunstmatige vezels de grootste groeiafdelingen van de Belgische textielnijverheid.

¹³ FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar 1968, 1969*, p. 32.

2. Invoer

Bij het bestuderen van de evolutie van invoer- of uitvoergegevens worden meerdere aspecten belicht. Ten eerste bekijken we de evolutie van de waarden per productcategorie en we onderscheiden achtereenvolgens de grondstoffen, garen, weefsels en afgewerkte producten en als laatste de categorie breigoed en kleding. In de kantlijn daarvan tonen we ook de veranderingen in het belang van elke categorie. Daarna komt de vergelijking in indexcijfers tussen de tonnages en de waarden, zowel in reële als in nominale termen. Als laatste bekijken we de evolutie in de handelscijfers met de belangrijkste handelspartners.

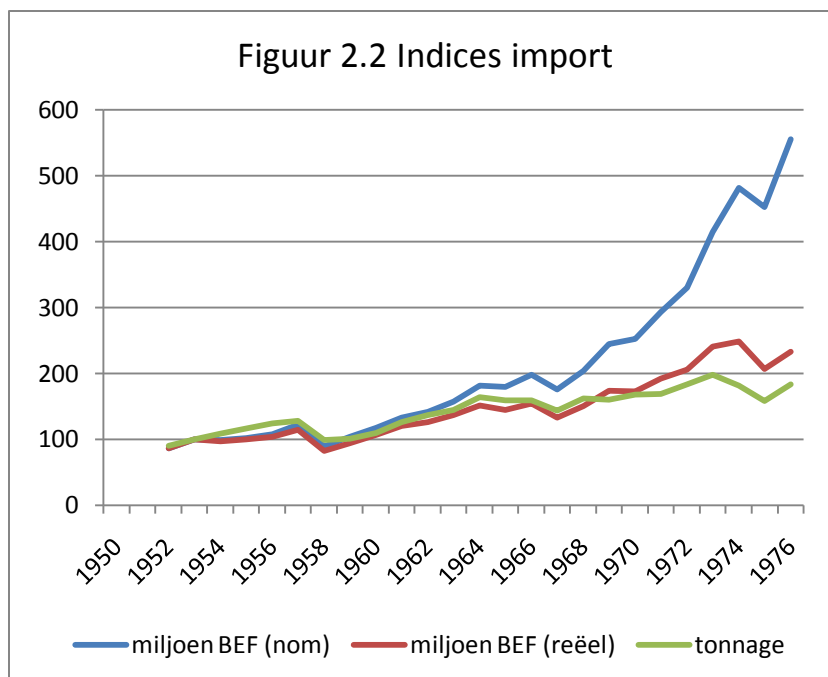

Bron: bijlage 4.1

Wanneer de waarden van 1976 tegenover die van 1952 worden gezet, merken we in alle categorieën een stijging van de import. Ook de totale import, die als enige de rechteras gebruikt om de verschillen tussen de overige categorieën duidelijk te laten uitkomen, steeg dus logischerwijs. Over de ganse periode bekeken, was er zelfs een vervijfvoudiging merkbaar van de waarde van de totale textielimport. De grootste stijging vond plaats vanaf 1968. In de daaraan voorafgaande jaren bleef de stijging van de

import beperkt. We kunnen wel opmerken dat de import van grondstoffen de kleinste groei kende en die van breigoed en kleding de grootste. Deze laatste valt zeker op gezien de import van breigoed en kleding onvatbaar lijkt voor de conjuncturele schommelingen. Zelfs tijdens de zware crisis van 1975 bleef de import stijgen. De import van grondstoffen, garens en weefsels leden wel onder de crises van '57, '67 en natuurlijk '74. De import van grondstoffen leek het meest gevoelig aan conjunctuurschommelingen en toont dan ook de grootste volatiliteit. Niettegenstaande er in deze categorie uiteindelijk slechts een lichte nominale stijging viel op te merken, is het nodig dit wat verder uit te klaren. In constante termen kent de import van grondstoffen haar hoogtepunt reeds in 1957 en ook in tonnage is er een gestage achteruitgang op te merken.

Dat de grondstoffenimport de kleinste stijging kende, weerspiegelde zich ook in het dalende belang van de categorie in de totale textielimport. Waar het bij de aanvang van de jaren '50 nog goed was voor maar liefst 70 procent van de waarde van de totale Belgische textielimport, kende het een continu dalende beweging tot 50 procent in 1965 en net geen 20 procent in 1975. Uitgedrukt in tonnage daalde het belang van 85 procent midden de jaren 60 tot iets meer dan 50 procent in 1975. Het belang van garens in onze periode verdrievoudigde in waarde tot 20 procent, weefsels en afgewerkte producten zagen hun aandeel stijgen met de helft tot 23 procent en zoals gezegd kende de import van de categorie breigoed en kleding de grootste groei en verviervoudigde in 25 jaar tot 38 procent.¹⁴

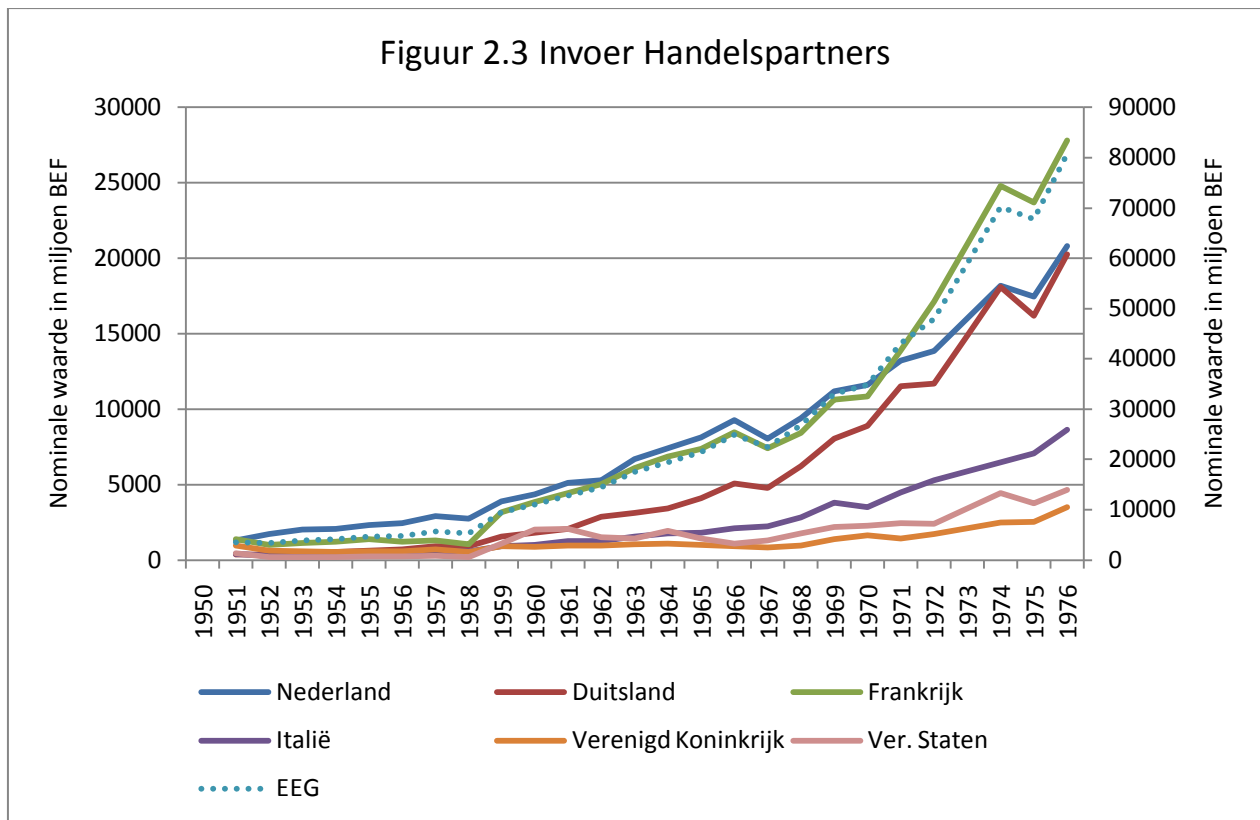
De zopas besproken stijging van de waarde van de import moet evenwel gerelativeerd worden. Wanneer we in indexcijfers de tonnage van de importcijfers bekijken zien we dat ten opzichte van het basisjaar 1953 de import toegenomen was tot net geen 200 in 1973 om daarna terug te vallen tot ongeveer 160. De bijna verdrievoudiging van de nominale waarde van de

Bron: bijlage 5

¹⁴ Zie bijlage 4.2

import vanaf 1967 moet dus vooral gezocht worden in het toenemen van de prijzen van de verhandelde goederen.

Dit kan worden bevestigd want wanneer we de inflatie uit de gegevens filteren zien we een stijging die aanvankelijk gelijke tred hield met de bewegingen van de tonnage-indexcurve maar vanaf eind jaren '60 een steeds groter wordende kloof sloeg met diezelfde curve. De reële prijzen van de producten stegen vanaf dan dus sneller dan de groei van de omvang van de import. Dit is natuurlijk het gevolg van de shift in de samenstelling van de textielimport. Het dalende belang van de goedkopere grondstoffenimport en het snel stijgende aandeel van de duurdere afgewerkte producten, breigoed en kleding dat we in de vorige grafiek zagen, wordt ook hier in weergegeven. Het grote verschil in de jaren 70 tussen de nominale en reële waarden is dan weer volledig te wijten aan de sterke inflatie die opliep tot bijna 13 procent in 1974.

Bron: bijlage 6

In bovenstaande grafiek bekijken we tenslotte de evolutie van de belangrijkste Belgische handelspartners in nominale waarden. De curve van de Europese Economische Gemeenschap is de enige die op de rechteras georiënteerd is en ook hier is de reden dat we de verschillen tussen de overige

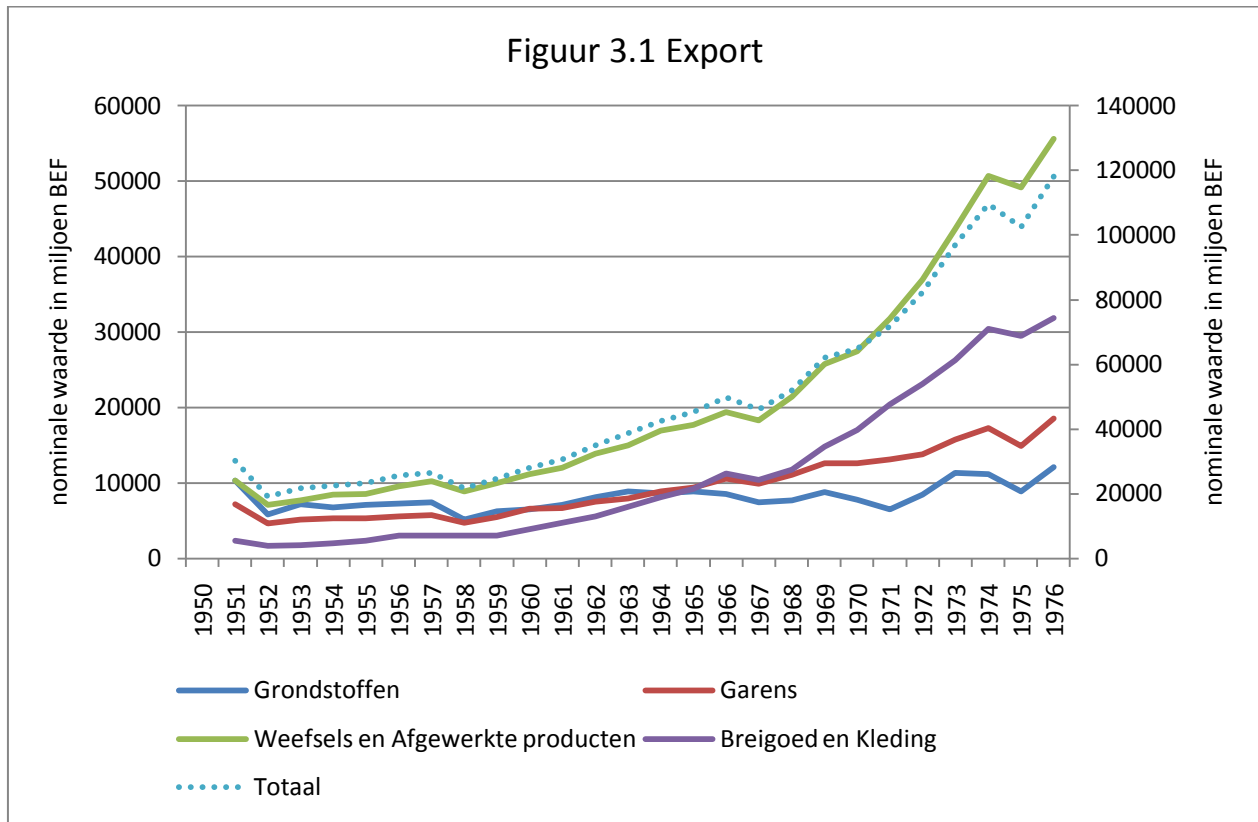
duidelijk genoeg willen doen uitkomen. Onmiddellijk valt wel op dat de totale import uit de E.E.G vrijwel exact dezelfde beweging maakte als de import uit Frankrijk maar er zijn nog andere conclusies te trekken uit deze gegevens.¹⁵

In de beginfase steeg vooral de import uit Nederland ten gevolge van het in voege treden van de Benelux Unie. Van de overige landen was enkel de import uit Frankrijk het vermelden waard al bleef deze constant op een niveau van ongeveer 1100 miljoen BEF. In 1959 veranderde het economische toneel echter grondig, onder meer doordat de import vanuit Frankrijk in één jaar tijd verdrievoudigde. Het duurde wel tot 1971 vooraleer de import uit Frankrijk de Nederlandse overtrof in waarde want ook de import uit Nederland kende een versnelling van de groei in 1959. Vanaf 1971 werd Frankrijk dus het land waaruit we voor het grootste bedrag aan textielproducten uit importeerden. De Duitse textielnijverheid begon ook steeds makkelijker de weg te vinden tot de Belgische markt, evenals de Italiaanse, al bleef de import uit dit laatste land steeds onder die uit de reeds genoemde landen. Na de crisis in de textielnijverheid in 1957 versnelde de import uit Duitsland trouwens en deze werd tegen het einde van onze periode even belangrijk voor de import als Nederland. Het valt dus op dat vooral de handel met de buurlanden hoge pieken scheerde.

Dit alles had uiteraard te maken met de oprichting van de E.E.G. in 1958 dat de handel tussen de lidstaten veel makkelijker maakte. In het volgende deel gaan we dieper in op de invloed van die politieke gebeurtenis op de Belgische textielnijverheid. Naast dit alles is ook de vervijfvoudiging van de import uit de Verenigde Staten van Amerika een opmerkelijk feit. Het Verenigd Koninkrijk exporteerde ook voor meer geld naar België maar bleef wel het kleinste broertje. Vanaf de toetreding van het Verenigd Koninkrijk tot de E.E.G in 1973 begon het wel aan een kleine inhaalbeweging. Het belang van de E.E.G kan moeilijk onderschat worden. Bij de oprichting in 1958 bedroeg de import uit de E.E.G landen iets minder dan een derde van de totale import. Drie jaar later was dit al de helft en vanaf de jaren '70 bleef het ongeveer constant op drievierden van de totale import wat een immens percentage is.

¹⁵ Voor de jaren 1950-1957 hebben we zelf de cijfergegevens van de vijf landen van de E.E.G. samengegeld.

3. Uitvoer

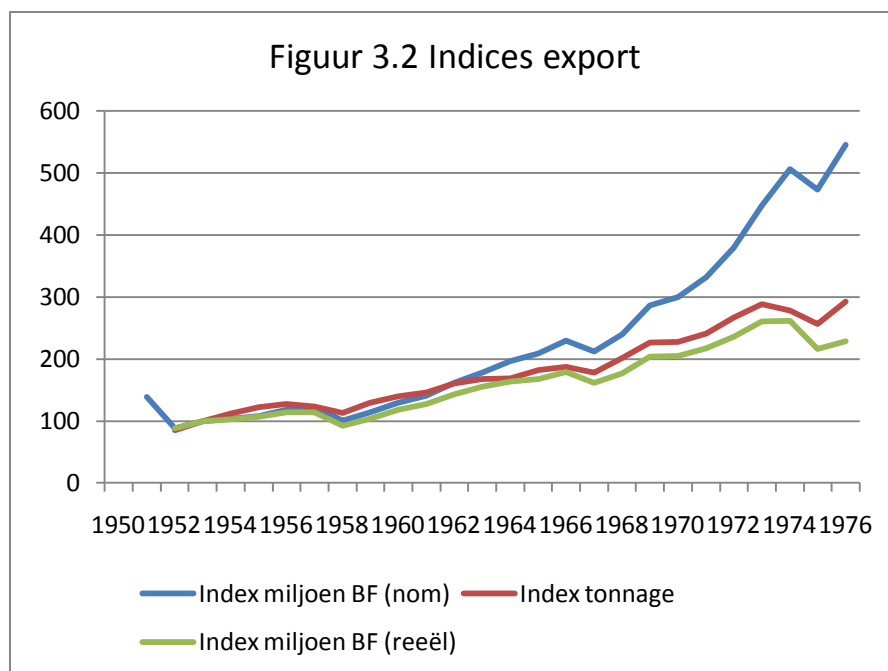
Bron: bijlage 7.1

Bij het bekijken van de nominale exportcijfers moeten we vooreerst opmerken dat de curve met de totaalcijfers net zoals bij de importgrafiek rechts georiënteerd staat. Evenals in voorgaande grafieken zien we telkens een lichte daling in de curves tijdens de reeds aangehaalde crisisperiodes. Van de export van de verschillende categorieën zijn er gegevens beschikbaar vanaf 1951, één jaar voor de cijfers van de import.

De export van grondstoffen herstelde slechts heel langzaam na de crisis van begin jaren '50. In die mate zelfs dat slechts het niveau van 1950 behaald werd in de piekjaren van het begin van de jaren '70. We moeten hierbij natuurlijk ook rekening houden met het feit dat dit in nominale termen uitgedrukt is. In constante prijzen halveerde de waarde van de grondstoffenimport tussen 1951 en 1976. In hoeveelheden uitgedrukt kunnen we echter wel vermoeden dat er een lichte stijging plaatsvond en de prijzen dus gedaald waren, zowel in marktprijzen als in constante prijzen. Niettegenstaande we slechts de afzonderlijke tonnages kennen vanaf 1963 zien we de hoeveelheid geëxporteerde grondstoffen in de laatste 12 jaar stijgen en aangezien de totale export in 1950 slechts zoveel bedroeg als de grondstoffenexport in 1963, was er ook in de eerste helft van onze periode een stijging te merken. Ook

de garexport behaalde geen opmerkelijke resultaten in de 25 jaar die volgden na het midden van de 20^e eeuw. In marktprijzen was er wel meer dan een verdubbeling en ook in tonnage steeg de export maar in reële cijfers was de stijging beperkt. Wanneer we, zoals we bij de importcijfers deden, vergelijken met 1952, toen er een zware economische crisis plaatsvond, zien de resultaten er uiteraard wel beter uit. De stijging van de export van breigoed en kleding kon wel groot genoemd worden gezien er een verhoging was van in marktprijzen uitgedrukt 2329 miljoen BEF in 1951, een piekjaar, naar bijna 32 miljard BEF in 1976, na een versnelling van de groei vanaf 1968. Zelfs in constante prijzen was er sprake van meer dan een verviervoudiging. De stijging is wel minder groot dan wat we zagen bij de importcijfers in dezelfde categorie. De grootste stijging kende echter de categorie weefsels en afgewerkte producten. Reeds in 1951 waren de weefsels en afgewerkte producten de belangrijkste textielexportcategorie en het gaf die leidersplaats niet meer uit handen. De export ervan kende een meer dan verviervoudiging en herstelde zich na elke crisis als snelste. Het kende in de crisis van 1974-75 de kleinste terugval en was de enige categorie die een groei van meer dan tien procent kende tussen '74 en '76. Evenals breigoed en kleding was de toename van de export vanaf 1968 opmerkelijk.

Deze evoluties worden ook weerspiegeld in de procentuele belangen van elke categorie in de totale textielexport. Bij aanvang van de jaren '50 waren zowel de grondstoffenexport als de weefsels en afgewerkte productenexport goed voor ongeveer een derde van het totaal. In tegenstelling tot de categorie grondstoffen die daalde tot slechts tien procent in 1976, steeg de export van de andere

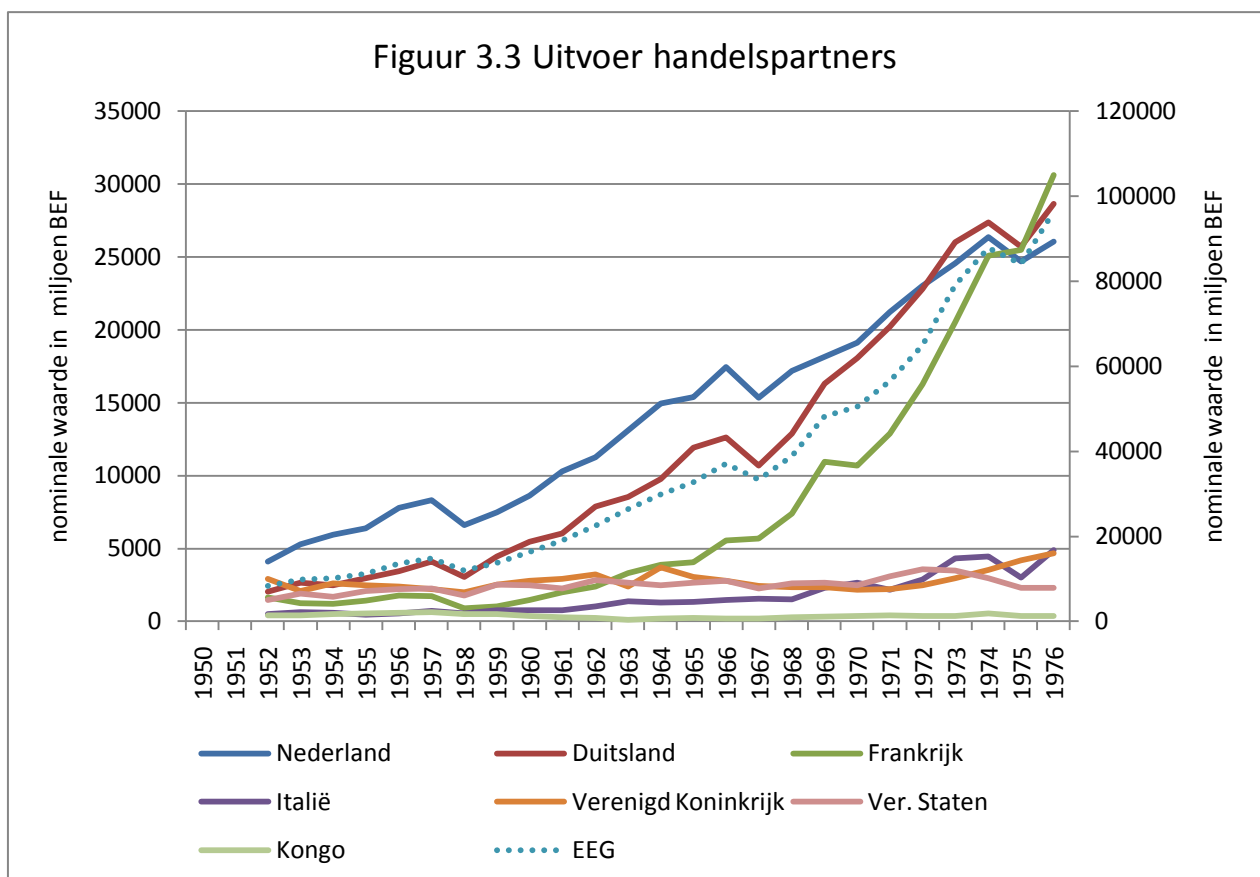

productengroep tot net niet de helft van de totale textielexport. Ook de kleding en breigoedcategorie breidde haar aandeel uit van een kleine 8 procent naar 27 procent. Gezien de grote stijging van twee van de categorieën is het dan natuurlijk voorspelbaar dat ook de garens een procentueel kleinere afzet

Bron: bijlage 8

vonden in het buitenland wat ook bleek: het aandeel van de garexport daalde van 24 procent naar 15 procent.¹⁶

De in marktprijzen uitgedrukte stijging van de export tussen 1953 en 1976 mag dan wel op een verviervoudiging van de export duiden, zonder de inflatie verwachten we, net zoals bij de importgegevens een ander beeld. Wanneer we de exportevolutie in constante prijzen van naderbij bekijken, zien we met een verdrievoudiging logischerwijs een kleinere stijging maar toch blijft dit een aanzienlijke groei. Bij het vergelijken met de evolutie van de geëxporteerde tonnage valt ook nog op dat het net iets sneller groeide dan de totale waarde van de export in constante prijzen wat wijst op een daling van de gemiddelde kostprijs van de exportproducten. Tussen 1954 en 1961 was er zelfs sprake van een grotere stijging van de tonnage dan van de nominale exportwaarde, wat wijst dat er toen zelfs in nominale termen een kleinere groei was van de gemiddelde exportprijs dan van de geëxporteerde hoeveelheid.

Bron: bijlage 9

¹⁶ Zie bijlage 7.2

Naar analogie van wat we deden bij de import, bekijken we nu ook voor de uitvoer van textielproducten de evolutie van de belangrijkste handelspartners. Opnieuw is de curve van de E.E.G. op de rechteras geprojecteerd. Kongo is er bijgekomen in vergelijking met de importgrafiek aangezien het in de aanvangsperiode van deze studie nog een kolonie van België was en het importeerde dan ook een voor Kongo belangrijk deel van de textielproducten uit België. Wanneer Kongo begin jaren '60 de onafhankelijkheid uitroept, zien we dat cijfer echter ogenblikkelijk halveren en slechts in het topjaar '73 wordt in marktprijzen terug het niveau van '52 gehaald. In constante prijzen daalde de Kongolese textielimport uit België voortdurend. De import uit Kongo bereikte nooit een niveau vergelijkbaar met dat van de export. De export naar de Verenigde Staten bleef, in marktwaarde gezien, betrekkelijk constant op een laag niveau, evenals de export naar het Verenigd Koninkrijk al was er wel een stijging merkbaar vanaf begin jaren '70. De export naar Italië die begin jaren '50 vrijwel onbestaande was, kende vanaf 1962 een duidelijke groei die zich versterkte in de jaren '70. Na de crisis van '75 waarin de export naar Italië een daling kende, steeg deze terug tot haar niveau van voor de crisis wat een vertienvoudiging was van het aanvangsniveau.

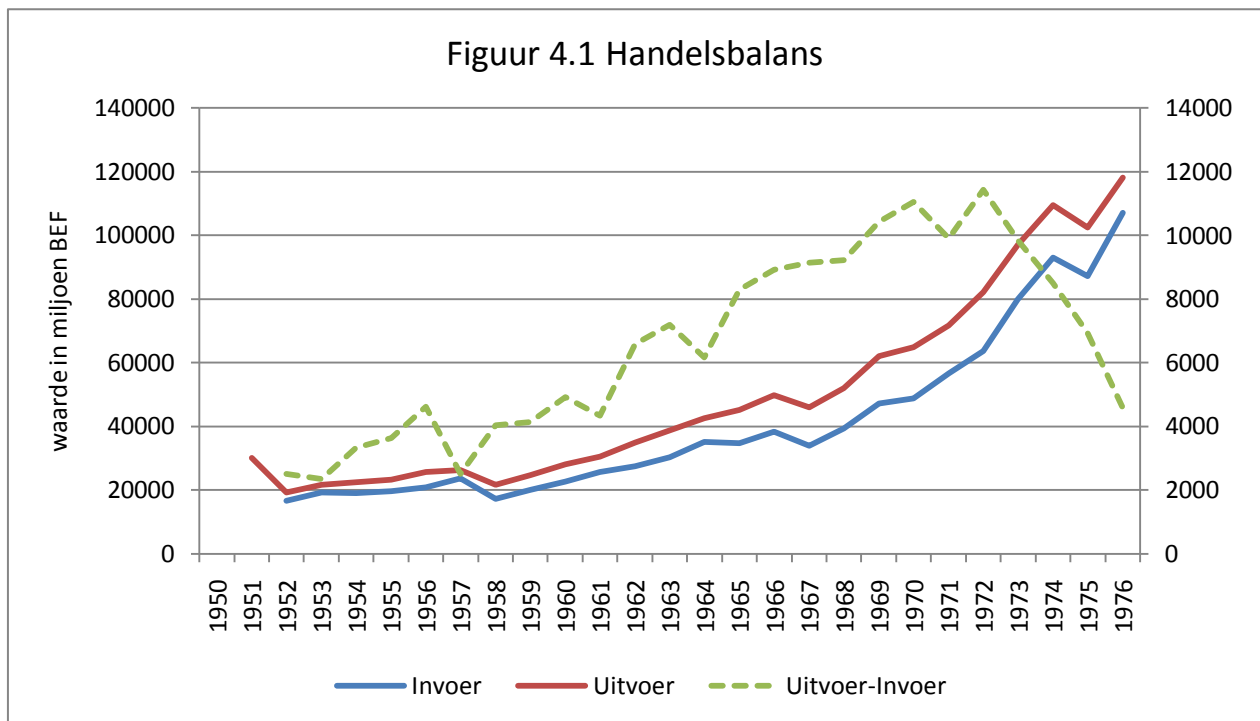
De export naar Frankrijk verloopt onder meer door de vele importbeperkingen, waarover later meer, aanvankelijk moeilijk maar vanaf de start van de Europese Economische Gemeenschap steeg deze bijna exponentieel. In tien jaar tijd vertienvoudigde de Belgische textielexport naar Frankrijk om uiteindelijk na nog een groeiversnelling in 1970 in 1976 uit te komen op een bijna twintigvoudige groei in 25 jaar. In 1976 werd Frankrijk dan ook voor het eerst in 25 jaar de grootste afnemer van Belgisch textiel. Het nam de rol over van Duitsland die zelf nog maar sinds '73 die positie had ingenomen. De export naar Duitsland begon aanvankelijk op hetzelfde peil als dat van de Verenigde Staten en zelfs net iets onder dat van het Verenigd Koninkrijk, maar reeds in de jaren '50 steeg het aanzienlijk. Aan de vooravond van de tweede crisis die de 25 jaar die wij overspannen zou meemaken, was de export al verdubbeld en na elke crisisperiode steeg de export enkel sneller. Zoals het gebeurde na 1958, gebeurde dit ook na 1967. Wel zien we dat de export naar Duitsland telkens een grotere terugval kende dan bijvoorbeeld die naar Frankrijk. De uiteindelijke waarde in marktprijzen naar Duitsland steeg van ongeveer 2 miljard BEF in 1952 naar 28 miljard BEF in 1976. Nederland was door het oprichten van de Benelux Unie al voor de komst van de E.E.G. een belangrijke handelspartner voor de Belgische textielnijverheid. Tot 1957 liep de groei van de Nederlandse export ongeveer parallel met die van Duitsland maar na die crisis begon Duitsland aan een inhaalbeweging, desondanks de opmerkelijk constante groei van de Nederlandse export. De Belgische buurlanden staken dus met kop en schouders boven de andere handelspartners uit, zowel bij de import als de export en de handelsintensiteit die de lucht in ging na de oprichting van de

Europese Economische Gemeenschap valt niet te ontkennen. In tegenstelling tot de E.E.G. heeft de in 1960 opgerichte E.F.T.A. nooit een groot marktaandeel weten te veroveren. Onmiddellijk na de start was de E.F.T.A goed voor 4 734 miljoen BEF en in 1974 was het slechts gestegen tot 5 189 miljoen BEF. De Belgische textielhandel bleef de Europese focus, die het al had van bij het ontstaan van België behouden.¹⁷

¹⁷ R. COOLSAET, *België en zijn buitenlandse politiek*, 2001, p. 470.

4. Afwegingen

Na achtereenvolgens de gegevens van de Belgische textielproductie, -import en -export te hebben bestudeerd, combineren we deze gegevens om te zien of de evoluties volledig gelijklopen of niet. Allereerst worden de exportwaarden tegenover de importwaarden gezet, met het verschil tussen beide geprojecteerd op de rechteras. Daarna bekijken we ook de evolutie per productiecategorie. De uit- en invoercijfers van grondstoffen, garens, weefsels en afgewerkte producten en als laatste de categorie breigoed en kleding. Tenslotte plaatsen we ook de indexcijfers van de productie in tonnage en van de in- en uitvoer in constante prijzen en bekijken of er een bepaald onderdeel sneller groeide dan een ander op welk moment.

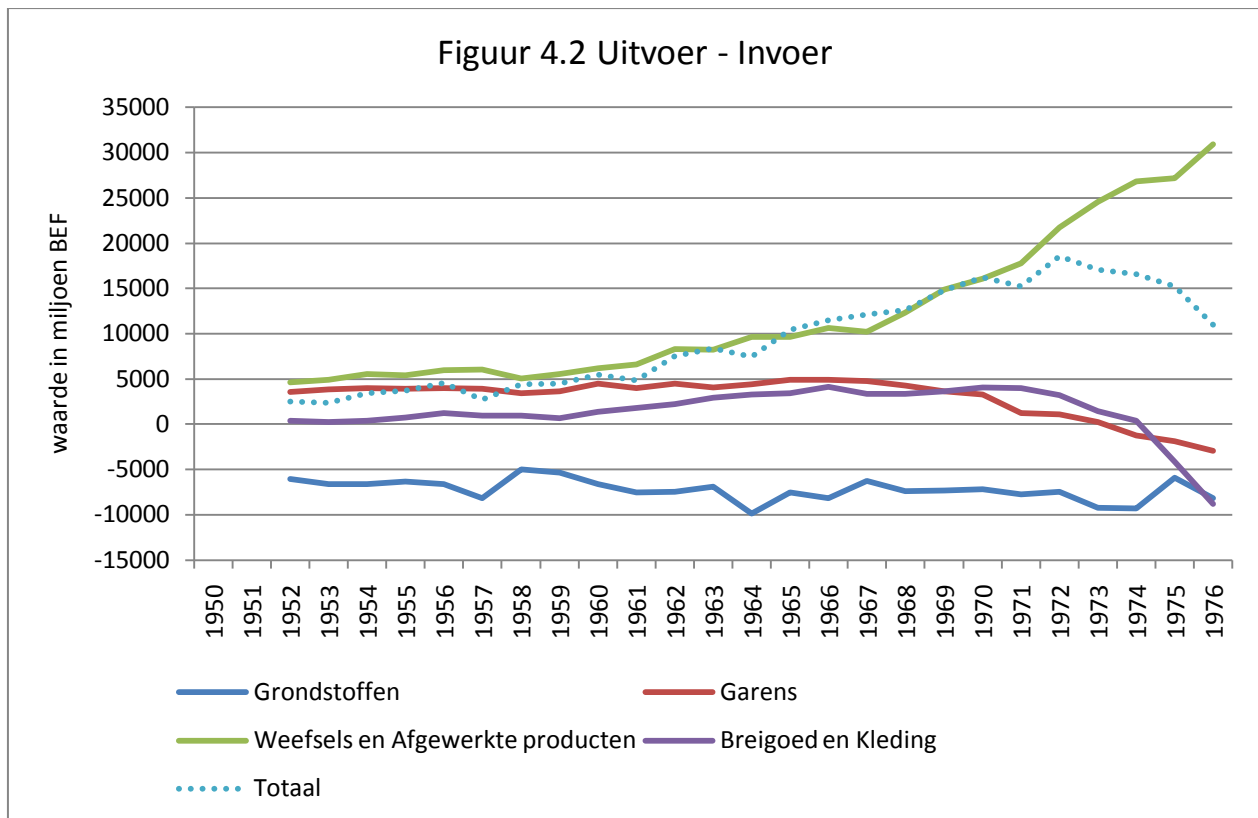

Bron: bijlage 10

De Belgische textielnijverheid behield gedurende de ganse periode een overschot op de textielhandelsbalans. Tot begin jaren '70 was er een duidelijke trend tot het uitdiepen van de kloof. Na het bereiken van haar piek in 1972, halveerde het handelsoverschot wel in vier jaar tijd. Dit gebeurde dus reeds lang voor de aanvang van de crisis, in een periode waarin zowel de productie, de import als de export piekten maar blijkbaar niet in dezelfde mate. Ook in 1957 zien we het overschot halveren een jaar

voor de eigenlijke crisis. Het moeilijke jaar 1967 leek geen zware invloed te hebben gehad op de handelsbalans. Er trad enkel een korte stagnatie op.

In totaal zien we tot de jaren 1970 het handelsoverschot gestaag toenemen. In de jaren '70 daalt het weliswaar maar blijft nog steeds overduidelijk positief. Onze uitvoer nam dus wel degelijk in een sneller tempo toe dan onze invoer wat aantoont dat de concurrentiepositie van de Belgische textielindustrie ten opzichte van het buitenland kennelijk was versterkt tot begin jaren '70. Dit mag ons echter niet uit het oog doen verliezen dat bepaalde sectoren hun afzet hebben zien slinken (cf. supra) onder druk van invoer tegen volgens Febeltex abnormaal lage prijzen. De curve uitvoer-invoer valt verder ook op door een neerwaartse knik te kennen in elke periode waar er enigszins moeilijkheden waren voor de sector. Bijvoorbeeld in 1961 stegen nog zowel de import als de export, maar toch was het merkbaar dat de import sneller steeg en onze eigen textielnijverheid lichte problemen kende.

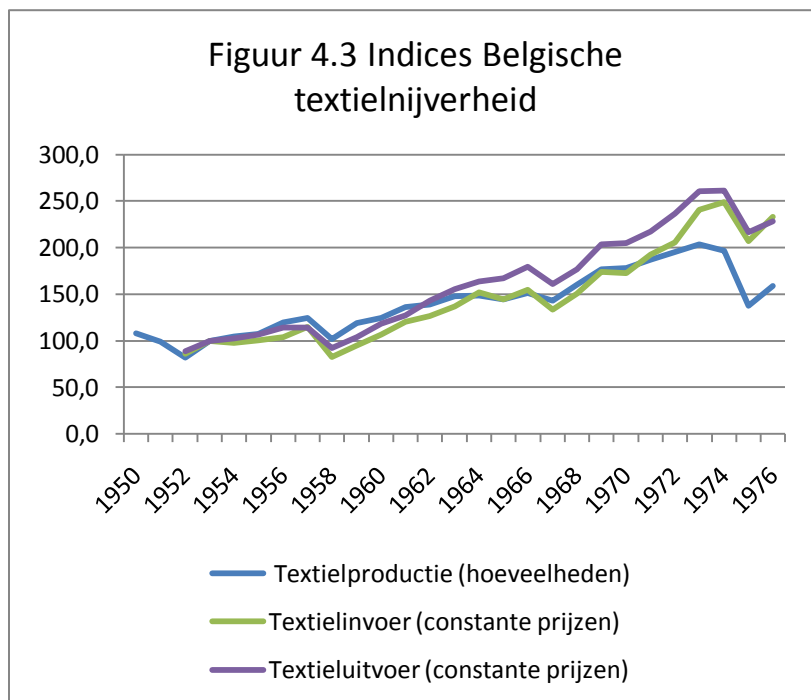

Bron: bijlage 11

Bij het naast elkaar leggen van de import en export cijfers van de verschillende productcategorieën, worden enkele trends al snel duidelijk. België is nooit een grondstofexporterend land geweest, wat ook wel logisch is. De katoennijverheid was zeker aanvankelijk de grootste sector en alle grondstoffen

moesten worden geïmporteerd. De nettogrondstoffenimport bleef weliswaar betrekkelijk constant voor een waarde van tussen de vijf en tien miljard BEF. De import en export van breigoed en kleding hielden elkaar goed in evenwicht tot de crisis van '58. Daarna lag de marktwaarde van de export hoger dan die van de import. Vanaf begin jaren '70 daalde het opgebouwde overschot echter en vanaf 1974 resulteerde dit in een netto-import van breigoed en kleding wat onmiddellijk aanzienlijke proporties aannam: waar in '67 het maximale exportoverschot goed was voor ongeveer vijf miljard BEF, was de import in 1976 al 8 miljard BEF groter dan de export. De balans van de garenhandel begon ook positief op ongeveer vijf miljard BEF en dat werd aangehouden tot het einde van de jaren '60. Vanaf 1973 overtrof de import de export voor het eerst en dat bleef ook de volgende drie jaren zo.

De enige categorie die wel een constante uitbreiding kende was die van de weefsels en afgewerkte producten. Begin jaren '50 was in deze categorie het onderscheid tussen export en import al het grootst en de kloof groeide enkel. Na de eerste jaren redelijk stabiel te blijven, versnelde de groei vanaf '58 en nogmaals vanaf 1967. Tijdens de grote crisis van '74-'75 stagneerde het exportoverschot maar in 1976 groeide het opnieuw aan een snelheid gelijkaardig aan voor de crisis. Over de volle 25 jaar verzesvoudigde het exportoverschot van weefsels en afgewerkte producten. België haalde dus steeds meer van haar inkomsten uit de verkoop van de duurdere weefsels en afgewerkte producten.

Bron: bijlage 12

Wanneer we de indexcijfers van de binnenlandse textielproductie, invoer en uitvoer naast elkaar leggen zien we dat de drie curven in grote lijnen elkaars bewegingen volgen. Toch zijn er enkele specifieke opmerkingen mogelijk. Vanaf 1962 groeide de export meer dan de productie en werd de export dus steeds belangrijker voor de Belgische textielnijverheid. Het groeiende belang van de export vinden we ook in de literatuur terug. In 1954 was de textielexport goed voor

één derde van de totale export. In 1966 was dit al gestegen tot 41 procent en in '73 tot 52 procent, meer dan de helft dus.¹⁸ Daarbij moet worden vermeld dat in de jaren '60 de export naar Italië en vooral naar Frankrijk nog een grote groeimarge kende (cf. infra). Toch bleef de binnenlandse markt dus niet te verwaarlozen. Opmerkelijk is ook dat ten opzichte van het basisjaar 1953, in 1976 de textielinvoer en -uitvoer uiteindelijk even veel gegroeid waren door de inhaalbeweging die de invoer gemaakt had in de jaren '70.

Niettegenstaande de geziene positieve evoluties, daalde het exportbelang van de Belgische textielnijverheid in vergelijking met de totale Belgische industrie. Van 1955 tot 1963 was de textielexport goed voor ongeveer 15 procent van de totale Belgische export, daarvoor was het twee jaar uitzonderlijk 19 procent geweest. Daarna daalde het aandeel tot 9 procent in de jaren '70. Bij de invoer zien we een gelijkaardige evolutie. Ook in het productiebelang zagen we eerder rond dezelfde periode een keerpunt en nam het belang van de textielproductie af in België.¹⁹

¹⁸ G. DE BACKER en A. KEMPENEERS, *De naoorlogse toestand van de Belgische Textielnijverheid*, 1961, p. 8; R. DE KINDER, *De textielnijverheid als proefterrein van de internationale werkloosheidsverdeling*, 1977, p. 5.

¹⁹ FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar 1955*, 1956, p. 29,35; FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar 1966*, 1967, p. 29,32; FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar 1974*, 1975, p. 51,58.

Deel II. Gebeurtenissen²⁰

1. 1950-1957: aanloop tot de Europese integratie.

Na de Koreakoopwoede, waar helaas weinig over te vinden is, kwam de economie dus in een depressie terecht. Dit was niet enkel het geval in België maar over de ganse wereld wat zich uitte in een toename van de beschermingsmaatregelen en dumpingpraktijken. In tal van landen verkregen de industriëlen steun van de regering tegen de buitenlandse concurrentie. Zo klaagde men in de Verenigde Staten van Amerika dat ze slachtoffer waren van dumping door de Belgische exporteurs met betrekking tot fibraan, oogstbindgarens en tapijten. De Belgische textielbaronnen ontkenden uiteraard in alle toonaarden België dat reeds lang een voortrekker was van het vrije handelsverkeer, bleef grotendeels bij dit standpunt, al bleven de industriëlen luidop hun wens uitten dat de vrijhandel wederzijds zou zijn. Toch werden er tegen bepaalde landen zogenaamde afweermaatregelen getroffen als reactie op hun exportsubsidies of andere manieren van oneerlijke concurrentie. Zo kwam er in 1955 een speciale vergunningstaks voor landen uit Oost-Europa om dumping te voorkomen. Vanaf 1956 was de heropleving volledig en groeide de nijverheid met rasse schreden. In tegenstelling tot wat gebruikelijk is in periodes van hoogconjunctuur, stegen niet de prijzen van de grondstoffen maar vooral die van de weefsels en garens. Dit was te verklaren door het voldoende aanbod van grondstoffen enerzijds en het verhogen van de lonen en de brandstofkostprijzen anderzijds. Men vreesde wel al dat de nodige intensifiëring zou stokken door een gebrek aan voldoende geschoolde arbeidskrachten. Vanaf 1957 kwamen de gevolgen van de grote groei aan het licht. Het aanbod steeg maar moeilijk en de vraag bleef stijgen waardoor de prijzen uiteraard de lucht in gingen wat overal een stijging van de levensduurte veroorzaakte. Vanaf de zomer van datzelfde jaar liepen de orderboeken echter leeg en een verslapping van de bedrijvigheid werd onvermijdelijk. De uitvoer verminderde terwijl de invoer aanvankelijk nog bleef stijgen.

De Benelux Unie had zowel positieve als negatieve kanten, zeker in crisisperiodes. Niet alleen kwam er een meer dan verdubbeling van de binnenlandse markt, maar de binnenlandse producenten kregen ook te maken met nieuwe concurrentie uit Nederland. Zowel de invoer als de uitvoer stegen spectaculair de eerste jaren en schijnbaar vaak in hetzelfde type textielproducten. Dit klopt echter niet helemaal want doorgaans waren de naar Nederland uitgevoerde producten van hogere kwaliteit en dus duurder dan

²⁰ Enkel indien anders vermeld is de bron het jaarverslag van Febeltex van het desbetreffende jaar.

wat België uit Nederland importeerde. Er trad in zekere zin een specialisatie op. De binnenlandse sectoren die de goedkopere producten vervaardigden kregen het moeilijk, maar de producenten van de duurdere types deden het goed. Zo werd Nederland goed voor maar liefst 60 procent van de vlasvoorziening. De rest werd door Frankrijk geleverd. Desondanks de grote vermeerdering van de textielhandel met Nederland, was er nog ruimte voor verbetering. De Febeltex betreurde dat na zoveel jaren toeliefde de handelspolitiek zelf vrijwel geen tekenen vertoonde van harmonisatie.

Desondanks dat de Europese Economische Gemeenschap slechts in 1958 zou worden opgericht, was er al sprake van economische samenwerking. De Europese Organisatie voor Economische Samenwerking, opgericht na de Tweede Wereldoorlog om te helpen bij het Marshallplan bij de wederopbouw van Europa, zorgde ervoor dat steeds meer landen de vrijmakingslijsten uitbreidden.²¹ De textielsector was in principe in de meeste landen zo goed als volledig vrijgemaakt. Soms bleef het wel dode letter want bijvoorbeeld Frankrijk riep in 1952 op grond van financiële moeilijkheden de schorsing van zijn vrijmakingen in. De afbouw van die schorsing nam meerdere jaren in beslag en wijst op de in se onmacht van de E.O.E.S. om de vrijmaking volledig door te drijven. In '57 nog klaagden de textielbaronnen dat ze geen invoervergunning kregen van de Franse overheid en dat hun politiek eigenlijk neerkwam op administratief protectionisme.

Wat betreft de invoerpartners is het verdwijnen van de import uit India opmerkelijk. Die katoenimport werd overgenomen door de USSR. Daarnaast bleef uiteraard de import van ruw katoen uit de Verenigde Staten heel belangrijk. De import van garens steeg voornamelijk uit Frankrijk waar er steun werd verleend aan de uitvoer. Na Nederland was Frankrijk de grootste exporteur van textiel naar België. De derde plaats was aanvankelijk voor het Verenigd Koninkrijk maar in '55 werd het ingehaald door West-Duitsland. Pakistan was dan weer de enige leverancier van ruwe jute.

De uitvoer werd aanvankelijk geconfronteerd met een exporttaks van 4 procent op katoengarens en drie procent op ander textiel. Zonder deze belasting was het al moeilijk om te concurreren op buitenlandse markten en met de taks werd het er uiteraard niet makkelijker op. Gelukkig werd de taks tot grote vreugde van de Febeltex in 1954 afgeschaft. De daling in 1953 van de export was te wijten aan de wereldwijde moeilijkheden. Landen die plots zelf problemen hadden met het afzetten op buitenlandse markten, plooiden zich terug tot hun thuismarkt en maakten het daar de concurrentie nog moeilijker voor de Belgische exporteurs. Het daaropvolgende jaar herstelde de export zich en bleef die trend zoals

²¹ D. DINAN, *Europe recast*, pp. 17-23.

gezien aanhouden tot 1958. Men probeerde ook altijd de afzetmogelijkheden te verruimen door nieuwe handelsmissies op poten te zetten naar onder meer Latijns-Amerika, Turkije, China, etc. Men moest zijn toevlucht zoeken tot dergelijke nieuwe afzetmarkten want op de binnenlandse markt was de vraag weliswaar stabiel maar dus ook inelastisch.²² De Belgische textielnijverheid trachtte ook op de Kongolese markt haar positie te verstevigen want de import in Kongo uit België besloeg slechts 20 procent van de totale Kongolese import. Ondanks verwoede pogingen en een aantal handelsexpedities slaagden de Belgen er echter niet in om een substantieel groter aandeel te verwerven. West-Duitsland werd vanaf 1954 de tweede grootste afnemer van Belgisch katoen en stak zodoende het Verenigd Koninkrijk voorbij. Net zoals in de import stegen de handelsconnecties met West-Duitsland in de jaren '50. De import uit Frankrijk bleef zoals gezegd op een laag pitje door de kwantitatieve beperkingen en compensatietaksen opgelegd door de Franse overheid. Nog tot begin jaren '60 zou de Franse import uit België veel lager zijn dan dat het door vrijhandel zou zijn, want in de aanloop naar de E.E.G. trof Frankrijk maatregelen die de concurrentiepositie van de Franse textielnijverheid opmerkelijk verbeterden.

Vanaf 1954 werd men zich steeds meer bewust van het prijsprobleem. Voor de oorlog was het betrekkelijk lage loonpeil een van de hoofdtrouwen van de Belgische textielnijverheid op de internationale markten, maar in de naoorlogse periode kon men op dat vlak niet meer concurreren met de opkomende landen uit vooral Azië. Toch beheerste de problematiek de handelspolitiek nog niet volledig. Dat zou pas het geval worden op het einde van het decennium. Wanneer de G.A.T.T. in '55 Japan aanvaardde als volwaardig lid van het internationale organisme, was dit afhankelijk van de door 14 Europese landen bekomen vrijwaringclausules zoals contingenten, anti-dumpingsbelastingen of minimumrichtprijzen. De massale invoer van Japans textiel zou volgens de Febeltex noodlottige gevolgen gehad hebben. Toch verdubbelde de import van Japans katoen in datzelfde jaar. Een gelijkaardig feit deed zich in 1957 voor toen de Belgische overheid op aanvraag van de Febeltex besliste de invoer van Egyptische garens, aangeboden tegen kunstmatig lage prijzen, te beperken tot 150 procent van het peil van de vorige jaren.

In het laatste kwartaal van 1957 kwam er een einde aan de hoogconjunctuur en brak er een nieuwe crisis uit. Maar niet alleen daarmee zou men moeten rekening houden in de daaropvolgende periode. Het ganse Europese handelssysteem stond aan de vooravond van een ingrijpende verandering want vanaf 1 januari 1958 zou de Europese Economische Gemeenschap van start gaan. Er zou een geleidelijke afschaffing komen van de binnenrechten tussen de zes landen. Er zou ook gradueel een gezamenlijk

²² R. DE KINDER, *De textielnijverheid als proefterrein van de internationale werkloosheidsverdeling*, 1977, pp. 6-7.

buitentarief worden opgericht en er zou gestreefd worden naar vrij vervoer van goederen, personen, kapitaal en diensten. Het zou wel nog decennia duren om dit allemaal te implementeren maar stap voor stap kwam de Economische Unie dichterbij.²³

²³ D. DINAN, *Ever closer union*, pp. 39-42.

2. 1958-1967: De Europese opening van de handelsmarkt

Met de invoering van de Europese Economische Gemeenschap stond de Belgische textielindustrie voor een hoop nieuwe uitdagingen en problemen. Men vreesde dat in de andere landen de maatregelen van toelafbraak zouden worden teniet gedaan door meer uitgebreide belastingsvrijstelling van de uitvoer en door de verhoging van de indirecte belasting bij de invoer. Zodoende zouden de oude tolmuren enkel worden vervangen door nieuwe fiscale hinderpalen. Daarnaast was men door het alsnog ontbreken van een gemeenschappelijk buitentarief bang voor handelsverschuivingen. In de Benelux Unie werd in 1958 wel een akkoord afgesloten dat ervoor zorgde dat enerzijds er een gemeenschappelijk buitentarief kwam en anderzijds de bilaterale vervangen werden door multilaterale handelsakkoorden. De verdere integratie van de Benelux Unie is zeer logisch wanneer we zien dat Nederland verantwoordelijk was voor maar liefst 30 procent van de Belgische textieluitvoer. In zijn geheel werd de E.E.G. steeds belangrijker voor de binnenlandse textielindustrie. In 1964 ging 60 procent van de uitvoer naar de E.E.G. landen en kwam 48 procent van de import uit diezelfde vijf landen. Dat er minder werd ingevoerd dan uitgevoerd uit de Gemeenschappelijke Markt had te maken met de import van grondstoffen uit overzeese gebieden. Vanaf de zomer van 1968 werd de tolunie van de Zes verwezenlijkt. De binnenrechten die tot dan nog ongeveer 20 procent bedroegen van hun oorspronkelijke peil, werden volledig opgeheven en het gemeenschappelijke buitentarief trad in voege.²⁴

De crisis die eind 1957 begon, eindigde pas vanaf de lente van 1959. Daartussen daalde de productie door een vermindering van zowel de binnenlandse als de buitenlandse vraag en het was vooral de katoennijverheid die de zwaarste klappen kreeg. Door een overaanbod kelderden de prijzen. De export daalde in 1958 met maar liefst 20 procent. Enkel de export naar Duitsland bleef op peil. Frankrijk trok de reeds beperkte vrijmakingen opnieuw in waardoor de uitvoer halveerde. De invoer kreeg het nog zwaarder te verduren en daalde met 31 procent. Door de daling van de bedrijvigheid was er minder nood aan grondstoffen en garens en het was dan ook in deze categorieën dat de daling plaatsvond. De invoer van afgewerkte producten bleef ongeveer gelijk en kwam vooral uit lageloonlanden en landen waar de handel in handen van de staat was. Niettegenstaande men bescherming zocht tegen deze zogenaamd oneerlijke concurrentie, kon de invoer niet volledig beperkt worden. De recessie was geen nationaal probleem maar toch kwam het in België het hardst aan van alle landen van de E.E.G. Betreffende de betrekkingen met landen die aan staatshandel deden, bleef de Febeltex ijveren voor

²⁴ D. DINAN, *Europe recast*, pp 113-115.

duidelijke, zware contingenten want men vond de concurrentie onaanvaardbaar. Dit moet weliswaar met een korreltje zout genomen worden gezien het feit dat de Febeltex uiteraard de beste voorwaarden voor de eigen federatie wil bekomen. Los van de invoerbepalingen die men wou stellen aan de Oostbloklanden, was het de bedoeling om de uitvoer naar Oost-Europa doen stijgen maar vond men niet onmiddellijk een manier om te kunnen concurreren op die markten.

Na de crisis stegen de productie, invoer en uitvoer weliswaar opnieuw maar de prijzen bleven de zwakheid van de sector. De industrialisering van nieuwe landen zorgden ervoor dat men textiel tegen veel lagere prijzen kon verkopen enerzijds door lagere lonen, anderzijds door staatssteun. De industrialisering van deze landen zorgde voor de Belgische textielnijverheid niet enkel voor het verlies van de afzetmarkt ter plaatse maar ook voor extra concurrentie in andere gebieden en zelfs op de eigen binnenlandse markt. De Febeltex vond dat de antidumpingregelgeving nog niet vergenoeg gevorderd was en ijverde voor de uitbreiding ervan naar het voorbeeld van Frankrijk en Duitsland. Na de zopas overwonnen crisis was Frankrijk wel plots bij de betere leerlingen van de klas wat betreft de tolontwapening en de contingentsafbraak wat naar het einde van 1959 vooral zorgde voor een opmerkelijke stijging van de import uit het buurland. De Belgische productie was voor haar groei vrijwel volledig afhankelijk van de groei van export en het is dan ook in dit licht dat we de vraag naar meer bescherming moeten zien. Het is echter maar de vraag in hoeverre dit kan worden gerijmd met de zogenaamde voortrekkersrol voor vrijhandel. Wanneer men de concurrentie aankon, wou men handel in textiel toelaten maar wanneer de prijzen elders veel lager lagen, wou men bescherming. Zelf maakte de Febeltex een duidelijk onderscheid tussen vrijhandel en de oneerlijke en ongebreidelde export die men probeerde tegen te houden. Wanneer vanaf het einde van de jaren '50 de ontwikkelingslanden sneller groeiden, werd het probleem steeds dringender. Tot dan had de Belgische textielnijverheid zich kunnen redden met rationaliseringsinspanningen en omschakelingen waardoor de productiviteit steeg. De industrie transformeerde geleidelijk aan van een arbeidsintensieve nijverheid naar een kapitaalintensieve nijverheid. De twee grootste benodigde zaken daarvoor waren het aanwezig zijn van voldoende kapitaal en geschoolde arbeidskrachten. Meedrijvend op de hoogconjunctuur van begin jaren '60 stegen de investeringen in de textielnijverheid in 5 jaar tijd van 1 291 miljoen BEF naar 3 260 miljoen BEF in 1966. De nood aan geschoolde arbeidskrachten zorgde uiteraard voor een nieuwe verhoging van de loonkosten. Zo was er in de 2^e helft van de jaren '60 sprake van een jaarlijkse loonstijging van 10 procent. 1961 was het enige jaar in de besproken periode waarin een weliswaar kleine productiestijging hoofdzakelijk te wijten was aan een stijging van de binnenlandse vraag. Datzelfde jaar had de industrie ook te maken met een kleine dip, die vooral in productie van jute en harde vezels te merken was.

Ook op het internationale toneel kreeg de handel met landen met een nieuwe industrie steeds meer aandacht. Om grotere inspraak te hebben in de internationale textielhandel en om de internationale uitdagingen een gepast antwoord te kunnen bieden, richtten de landen van de E.E.G. in 1961 de Comitextil op. Het was het coördinatiecomité van de textielnijverheid van de E.E.G. In datzelfde jaar lanceerde de toenmalige president van de Verenigde Staten via de G.A.T.T. zijn plan om de textielhandel te hervormen. Het Kennedyplan wou vooral de Amerikaanse textielbedrijven beter afschermen en tegelijk de ontwikkelingslanden vooruithelpen en dit door de grenzen van de Westerse landen meer open te stellen. In 1962 werd in Genève het eerste textielakkoord voor katoen vastgelegd voor vijf jaar. Er zou een versoepeling komen van de contingenten maar indien de kans op verstoring van de markt te groot was, waren er vrijwaringsprocedures beschikbaar voor de landen die deelnamen aan het plan. Het is dan wel vreemd om te merken dat ook in 1962, de V.S.A. haar invoerrechten voor wollen tapijten aanzienlijk verhoogde. Vooral voor de Belgische wolnijverheid was dat een groot probleem gezien men 90 procent van de wollen tapijten exporteerde, waarvan de helft naar de V.S.A.. De Febeltex klaagde bij de Belgische overheid dat de Kennedyronde in de G.A.T.T. nutteloos zou zijn, moest er geen aandacht besteedt worden aan het probleem van de dispariteiten tussen de verschillende handelstarieven. Wanneer alle landen van de G.A.T.T. de taksen zouden verminderen met een vast percentage, dan nog bood dit geen oplossing voor de reeds bestaande tariefdispariteiten. In 1966 werd het akkoord op lange termijn over het katoentextiel voor 3 jaar verlengd maar weliswaar tegen zwaardere voorwaarden die de Febeltex als positief ervoer. De gevreesde daling van de rechten met 50 procent kwam er niet en werd voor katoen beperkt tot 20 procent. Andere textielproducten ontsnapten ook aan de zware rechtendaling. Grotere voorkeurtarieven verlenen aan de ontwikkelingslanden was voor de Febeltex onbespreekbaar omdat het enerzijds zou zorgen voor een te grote verstoring van de markt in de Westerse landen en anderzijds zou zorgen voor een te grote focus op de uitbouw van een textielnijverheid in de ontwikkelingslanden waardoor de afhankelijkheid te groot zou zijn. De E.E.G. had in ruil voor kwantitatieve beperkingen ontwikkelingslanden een vrijstelling van tolrechten gegeven. Dit aanbod was veel vrijgeviger dan dat van de andere industrielanden. De Verenigde Staten bijvoorbeeld weigerden de tolvoorkeur uit te breiden tot alle textielproducten. Het volledig afbouwen van de dispariteiten zou pas echt aan bod komen in het Multivezelakkoord.

Naast het Kennedyplan werd de Europese textielnijverheid ook onrechtstreeks met de ontwikkelingslanden geconfronteerd. In '61 vroeg Groot-Brittannië voor het eerst lidmaatschap van de E.E.G. aan. Op het eerste zicht leek dit een mooie kans voor de Belgische industrie want 11 procent van de Britse invoer van garen en weefsels kwam uit België terwijl dit omgekeerd slechts één procent was. Er

zou een nieuwe grote markt toetreden tot de Gemeenschappelijk markt. Als voormalig moederland had Groot-Brittannië echter lage invoerrechten toegestaan aan de oud-kolonies verzameld in het Gemenebest. Naast de landen die netto-importeurs waren van textiel, zoals Canada, Nieuw-Zeeland en Australië waren er ook 3 grote textielexporteurs, namelijk Hongkong, India en Pakistan. De E.E.G. importeerde in '61 nog maar 3 procent uit die landen, terwijl Groot-Brittannië er meer dan een derde uit invoerde. De lage importprijzen zorgden ervoor dat de Engelse katoenindustrie meer dan halveerde in vergelijking met het vooroorlogse niveau. Waar een grote eeuw eerder Groot-Brittannië de reden was voor de daling van de textielproductie in de kolonies, keerden de rollen in de tweede helft van de 20e eeuw om.²⁵ Als gevolg van de verlenging van het akkoord van Genève, sloot de Benelux in 1967 wederzijdse akkoorden met India, Pakistan en Hongkong om hun uitvoer te beperken tot een overeengekomen peil. Gezien de landen nog niet opduiken in de tabellen van de Febeltex kunnen we niet anders dan besluiten dat de import misschien wel groeide, maar nog steeds klein was in vergelijking met de import uit Europese landen. In 1970 werd het akkoord opnieuw voor 3 jaar verlengd.

Vanaf eind 1964 vertraagde de groei langzaam. Toch stegen zowel de invoer als de uitvoer nog, maar opnieuw is de specialisatie merkbaar. Het aandeel van de weefsels en afgewerkte producten in de export wordt steeds groter terwijl bij de import net die categorie de kleinste toename kende. De extrataks die het Verenigd Koninkrijk op het einde van het jaar invoerde, had nog niet onmiddellijk effect, maar de bijkomende taks van 15 procent op de export zou er wel voor zorgen dat de export naar Groot-Brittannië tot 1969 gevoelig daalde. Tegen het einde van 1965 ging het terug beter met de textielnijverheid. Het was zelfs zo dat er enkel sprake was van een terugval in de katoennijverheid. Door die terugval daalde ook de import uit de V.S.A. gezien het merendeel daarvan bestond uit katoenwol. De heropleving was echter van zeer korte duur want in het daaropvolgende jaar bleef de productiegroei heel klein wat in 1967 uitmondde in een recessie. Het globaal indexcijfer van de bedrijvigheid in de sector daalde met 10 procent in een jaar, weliswaar minder dan in 1958 toen er een daling van 15 procent plaatsvond. Enkel de productie van jute en chemische vezels hield goed stand. Zoals tijdens voorgaande crises daalde de invoer van grondstoffen weer in grote mate. De import van breigoed en kledij bleef echter constant. Bij de uitvoer zagen we een daling in alle categorieën maar de weefsels en afgewerkte producten hielden het best stand.

²⁵ K. PAEYE, *De kleren maken de staat*, 2007, p. 25.

3. 1968 – 1976: Economische hoogdagen en crisis

Vanaf het najaar van 1967 herpakte de economie zich en in het volgende jaar waren zowel de productie, de invoer als de uitvoer al opnieuw boven het peil van '66. De bijkomende productiegroei was eens te meer te danken aan de uitgesproken ontwikkeling van de afzet in het buitenland. Met name de export van weefsels en afgewerkte producten en in mindere mate die van breigoed en kledij kende een felle stijging. De export naar Frankrijk begon vanaf '68 ook te boomen desondanks de aanwezigheid van nog enkele contingenteringsmaatregelen. Ook de export naar Italië boekte veel vooruitgang. De tapijtindustrie begon aan haar opmars die niet te stuiten bleek te zijn. De invoer steeg t in alle categorieën met meer dan 15 procent. Door de nieuwe productieboom steeg de grondstoffen import zelfs met bijna 30 procent tijdens de eerste helft van 1968.

Maar ook deze periode was niet zonder de nodige problemen betreffende de internationale handel. Op het einde van de jaren '60 klaagde de Febeltex over de moeilijkheden om te kunnen concurreren met de import uit Griekenland en Spanje, waarmee men handelsovereenkomsten had. De toeneming van de garenimport uit Griekenland aan een abnormale prijs zette de Belgische regering er toe aan om afremmingmaatregelen te nemen. Als retorsiemaatregel besloot Griekenland het toekennen van invoervergunningen voor Belgische textielproducten stop te zetten. Na enige maanden onderhandelen werd er tenslotte eind '68 een overeenkomst bereikt. De situatie met Spanje was gelijkaardig al moest de Comitextil daar tussenbeide komen om tot een vergelijk te komen. Daarnaast was er ook de vrees dat de Aziatische landen, die bilaterale akkoorden afsloten met de V.S.A. om hun export naar de V.S.A. te beperken, zich zouden inspannen om compensatie te vinden op de Europese markten. Wanneer in 1969 het rapport in opdracht van de Europese Commissie van Professor De Bandt over de toestand en vooruitzichten van de textielindustrie in de Gemeenschap voorgesteld wordt, reageert de Comitextil hevig. Er werd namelijk volmondig gepleit voor volledige liberalisering van de textielmarkt, terwijl de textielfederatie net ijverde voor meer bescherming tegen abnormale invoer. De Europese textielnijverheid vond het niet kunnen dat de E.E.G steeds haar tarieven verlaagde terwijl de Verenigde Staten de eigen markt bleef afschermen door vrijwaringmaatregelen in te roepen. De V.S.A. vertikte het echter om haar tarieven verder te verlagen tot het niveau van de E.E.G.

Het in 1962 afgesloten akkoord op lange termijn voor de katoenproducten had ondermeer als nadeel dat het – enigszins contradictorisch – slechts telkens voor een korte periode kon worden verlengd. De Febeltex en zo ook de Comitextil drongen reeds enkele jaren aan op het afsluiten van een multilateraal

Multivezelakkoord. Enerzijds omdat de internationale handelsproblemen in de textielsector niet konden worden opgelost binnen het gewone kader van de G.A.T.T.. Anderzijds omdat het treffen van eenzijdige of bilaterale beschermingsmaatregelen van bepaalde landen, zoals de V.S.A., niet zonder gevolgen bleven voor de overige landen. Daarnaast bood het oude akkoord enkel een kader voor de katoenhandel, terwijl het bijvoorbeeld de wolindustrie ongemoeid liet. Groot was dan ook de vreugde in 1973 wanneer er, althans op papier, met deze problemen komaf gemaakt werd door het formeel ondertekenen van het multilateraal Multivezelakkoord. In 1977 zou het wel moeten verlengd worden en verbeteringen aangebracht. Het gaat wel om een kaderakkoord dat slechts in werking kon treden door het afsluiten van bilaterale of multilaterale akkoorden. De V.S.A. sloot de akkoorden snel af in tegenstelling tot de E.E.G. die er uiteindelijk meer dan 30 maanden over deed waardoor er tussentijds een leegte ontstond waarvan de ontwikkelingslanden profiteerden om hun uitvoer te concentreren op Europa.

Op 1 januari 1971 veranderde het belastingstelsel in België. Van een cumulatief cascadesysteem, waarbij producten steeds meer belast werden in de mate ze verder in de productiekolom werden vervaardigd, veranderde het naar de welbekende belasting op toegevoegde waarde. De Belgische textielnijverheid was optimistisch over de voordelen van het nieuwe systeem. Vooral de integrale detaxatie van de uitvoer en de belasting van de invoer tegen dezelfde aanslagvoet als de binnenlandse leveringen werden enthousiast onthaald. In datzelfde jaar deden zich allereerst in Duitsland ernstige monetaire problemen voor. Om de inflatie tegen te gaan liet de Bondsrepubliek de vaste pariteit van de Duitse mark varen waarna de wisselkoers steeg, onder meer ten opzichte van de Belgische frank. Het Bretton-Woods stelsel zou 2 jaar later ten einde komen. Als oplossing koppelden de Benelux-staten hun munten aan elkaar om de volatiliteit te beperken. De importprijzen daalden aangezien 85 procent van de Belgische textielinvoer afkomstig was uit landen waarvan de munt ten opzichte van de Belgische frank in waarde was verminderd. De Duitse producten werden wel duurder. Bij de uitvoer was een omgekeerd effect zichtbaar. Gelukkig bleef de wisselkoers met Nederland, dat goed was voor 29 procent van de uitvoer, gelijk. Uiteindelijk steeg de textieluitvoer sneller dan het voorgaande jaar, in tegenstelling tot de algemene Belgische uitvoer.

In 1972 groeide de textielproductie opnieuw met 10 procent, voornamelijk gesteund door een toename in de uitvoer van 15 procent en een daling van de toename van de invoer tot 12 procent. Opvallend was dat de breigoed- en kledingsartikelen ondertussen bijna één derde van de textielaankopen in het buitenland omvatten. De E.E.G. stond ondertussen aan de vooravond van een nieuwe uitbreiding. Nadat

Frankrijk meer dan 10 jaar een veto stelde betreffende de toetreding van het Verenigd Koninkrijk tot de E.E.G., werd het licht uiteindelijk toch op groen gezet om in 1973 samen met Denemarken en Ierland toe te treden wat dan ook zonder al te veel problemen gebeurde.²⁶ Vanaf het laatste kwartaal van 1974 kwam er echter opnieuw een einde aan die toenemende groei. Over het ganse jaar gezien stegen de invoer en uitvoer nog wel maar de productie kromp reeds licht. De uitvoer overschreed zelfs voor het eerst de 100 miljard BEF, mede door de prijsstijgingen. In het daaropvolgende jaar daalde de productie met 14 procent ten opzichte van het voorgaande jaar. Ook de in- en uitvoer daalden met ongeveer 6 à 7 procent. Toch slaagden enkele E.E.G. landen er in om hun invoer vanuit België op te voeren tijdens de crisis. Vooral het Verenigd Koninkrijk kende een grote toename met bijna 20 procent meer import uit België. Frankrijk, Duitsland en Nederland bleven wel de voornaamste afnemers van de Belgische textielproducten. Samen waren ze goed voor maar liefst drie vierden van de totale textielexport. In totaal ging 83 procent van de uitvoer naar andere lidstaten van de E.E.G., wat de sterke geografische concentratie nogmaals bevestigde. De moeilijkheden waren volgens de Febeltex van dubbele aard. Enerzijds was er de algemene economische recessie die de binnen- en buitenlandse vraag deed afnemen. Anderzijds de structurele moeilijkheden door het aanzienlijke volume van de invoer tegen zeer lage prijzen, de hoge loonkosten, de nationale hulpmaatregelen die werden toegekend in andere landen en de inelasticiteit van de binnenlandse vraag. In het laatste kwartaal van 1975 was de crisis grotendeels bedwongen en begon de industrie terug op gang te komen. De productie benaderde in 1976 bijna het niveau van 1974. Zoals we konden afleiden uit de grafieken gebeurde dit niet voor alle sectoren even goed. De productie van harde vezels en jute daalde verder. De grootste reden voor de grote groei was opnieuw de toename van de export hoewel de stijgingsvoet van de invoer deze van de uitvoer had overtroffen. De invoer uit het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Italië steeg sneller dan voorheen door de koersdaling van hun valuta. Ook Frankrijk devalueerde al bleek dat weinig effect te hebben op de textielhandel met België. Zowel de import als de export namen toe met een vijfde. Het ontbreken van een gemeenschappelijk monetaire unie zorgde wel voor barrière-effecten binnen de E.E.G.²⁷

²⁶ D. DINAN, *Ever closer union*, pp. 52-56.

²⁷ R. DE KINDER, *De textielnijverheid als proefterrein van de internationale werkloosheidsverdeling*, 1977, pp. 7-9.

Deel III. Algemeen besluit

Het aandeel van de Belgische textielproductie, dat geëxporteerd werd in de besproken periode bleef stijgen. De binnenlandse markt is al sinds het ontstaan van België te beperkt geweest. De jongste 25 jaar is België meegesleept in een grootscheepse tendens tot openstelling van de markten. De Benelux, de oprichting van de E.E.G. en haar verruiming vormen hiervan de voornaamste stadia. Bovendien bleef het niet beperkt tot de E.E.G.. Op haar beurt heeft de E.E.G. de poorten naar de buitenwereld geopend door vanaf de Kennedyronde te ijveren voor een algemene verlaging van de tolrechten. Deze grenzenopenstelling zorgde er echter wel voor dat de industrie moest worden omgevormd naar een kapitaalintensieve in plaats van een arbeidsintensieve industrie. De Belgische textielnijverheid behoorde na de Tweede Wereldoorlog niet langer tot één van de goedkoopste productielanden. De stijgende lonen vormden een steeds belangrijker aandeel van de kostprijs. Die stijgende loonkost was onder meer te wijten aan de vraag naar opgeleide arbeiders. Tot de jaren '70 steeg het overschot op de textielhandelsbalans, wat erop wees dat ons land zeker niet aan concurrentievermogen inboette. Vanaf 1971 daalde dat overschot echter en steeg de import procentueel meer dan de export. Belgische textielbedrijven slaagden er steeds minder goed in om voldoende afzet te vinden op de buitenlandse markten terwijl buitenlandse bedrijven, voornamelijk Europese weliswaar, wel op de Belgische thuismarkt hun producten kwijt konden.

De openstelling van de E.E.G. naar buiten toe gebeurde zonder wederkerigheid. De ontwikkelingslanden kregen belangrijke, doch in gelimiteerde mate, nieuwe afzetmarkten ter beschikking terwijl hun thuismarkten beschermd bleven. Toch moet worden geconcludeerd dat veel landen, ook andere industrielanden, probeerden hun eigen moeilijkheden te compenseren door toelagen aan sectoren, protectionisme of devaluaties, wat uiteraard dezelfde gevolgen hadden als contingenten. Vooral Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de V.S.A. hielden halsstarrig vast aan de bevoordeling van de eigen industrie. Wat betreft Frankrijk verhinderde dit toch niet dat vanaf het einde van de jaren '60, wanneer weliswaar de grootste hindernissen reeds verdwenen waren, de export een grote stijging kende. De import uit Frankrijk was reeds een decennium eerder aan haar opmars begonnen gezien België geen dergelijke oneerlijke bevoordeling van de eigen markt gebruikte. Daarnaast was er ook de invoer aan abnormale prijzen uit staatshandellanden of ontwikkelingslanden. Hoeveel de Febeltex de situatie ook aanklaagde, men kon enkel de abnormale invoer beperken, nooit volledig uitschakelen. Enkel tijdelijke contingenten tegen die landen konden van de Belgische overheid bekomen worden, zoals tegen onder

meer Griekenland, Spanje en Japan gebeurde. De Belgische textielexport behield wel te allen tijde haar overwegend Europese karakter, dat het sedert het ontstaan van het land bezat. Met name de buurlanden Nederland, Frankrijk en West-Duitsland waren zeer belangrijke handelspartners voor de textielnijverheid. Samen waren ze in de jaren '70 goed voor minstens 70 procent van de textielhandel. De Europese focus van de import was weliswaar iets minder groot dan die van de export maar dat was voornamelijk te wijten aan de import van grondstoffen uit overzeese gebieden.

In 1973 werden de lange termijn akkoorden voor de katoenhandel, na veel aandringen van onder meer de Febeltex, vervangen door het multilateraal Multivezelakkoord. Daarmee werden enkele nadelen van de vroegere akkoorden weggewerkt. Bilaterale of eenzijdige handelsakkoorden hadden vanzelfsprekend als nadeel dat de probleemsituaties niet zozeer werden opgelost maar verplaatst, veelal in het nadeel van de E.E.G. dat merkbaar trager dan de V.S.A. handelsakkoorden afsloot met de ontwikkelingslanden. Daarnaast werd het akkoord ook een werkelijk multi-vezelakkoord. Ook overeenkomsten over textiel dat niet tot de katoensoort behoorde, werden in kader gestoken.

Doorheen de periode veranderde ook de samenstelling van de binnenlandse textielproductie aanzienlijk. Katoen en vooral jute moesten aan belang inboeten terwijl de productie van synthetische vezels en tapijten aan een opmars begonnen. De eerste categorie deed dat geleidelijk aan vanaf de beginjaren '50. De productie van tapijten begon vanaf 1968 aan een ware opmars en verwierf in 1974 het grootste procentuele aandeel in de totale binnenlandse textielproductie. Ook de samenstelling van de import en export veranderde. De import van grondstoffen daalde in belang, wat ook weer wees op een toenemende afhankelijkheid van de internationale handel. Waar aanvankelijk het merendeel van de productie in eigen land gebeurde, verwierven andere landen geleidelijk aan een belangrijke positie op onze markt. Vooral de import van breigoed en kleding steeg sterk vanaf 1968 en werd de belangrijkste categorie vanaf de jaren '70. Bij de export zagen we dat de categorie van weefsels en afgewerkte stoffen nooit haar leiderspositie afstond maar integendeel deze nog verder uitdiepte.

In het eerste deel zagen we veel 'positieve' grafieken. Het merendeel van de onderzochte zaken kende een stijgend verloop. Uiteraard waren de verschillen tussen de waarden uit het begin en einde van onze periode veel groter wanneer we deze bekeken in marktwaarden, maar ook in constante prijzen of tonnage stegen ze aanzienlijk. De productie verdubbelde in 20 jaar, maar kende daarna een terugval en de invoer en uitvoer vermeerderden zelfs meer. Ook dit toonde opnieuw aan hoe belangrijk internationale handel was en is voor België. Het belang van de textielnijverheid ten opzichte van de totale Belgische industrie daalde wel geleidelijk.

Het valt te betreuren dat het niet mogelijk was om de studie te starten net na het einde van de Tweede Wereldoorlog door het ontbreken van betrouwbare gedetailleerde statistische informatie. Dit onderzoek is uiteraard niet exhaustief. Zo zou het interessant kunnen zijn om de gevonden tendensen uit de gegevens van de Febeltex te toetsen aan de gegevens uit afzonderlijke textielbedrijven. Waren er regionale verschillen merkbaar? We weten dat de textielnijverheid vooral in Oost- en West-Vlaanderen belangrijke sectoren waren. In hoeverre liepen de evoluties tussen beide regio's gelijk? Er is zeker nog voldoende te bestuderen omtrent de Belgische textielnijverheid in de 20^e eeuw.

Het is alvast zeker dat ook die onderzoeken het stijgende belang van de internationale handel zouden bevestigen. België was veel te klein voor de ambities van de textielindustrie en er was een blijvende zoektocht naar afzetmarkten. Desondanks de vele tegenkantingen die de nijverheid kende, was men er toch in geslaagd niet over zich heen te laten lopen maar integendeel de concurrentiepositie op de wereldmarkt te vergroten ten opzichte van de situatie in 1950.

Bibliografie

Gepubliceerde bronnen

ANDRIESENS E., *Ontwikkeling van de textielnijverheid in West-Vlaanderen*, 1990, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 93p.

COOLSAET R., *België en zijn buitenlandse politiek*, 2001, Leuven, Van Halewyck, 725p.

CUYVERS L., EMBRECHTS R. en RAYP G., *Internationale economie*, 2002, Antwerpen, Garant, 528p.

DE BACKER G. en KEMPENEERS A., *De naoorlogse toestand van de Belgische Textielnijverheid*, 1961, Gent, Erasmus, 197p.

DE KINDER R., *De textielnijverheid als proefterrein van de internationale werkloosheidsverdeling*, 1977, Gent, Provincieraad van Oost-Vlaanderen, 26p.

DINAN D., *Europe recast*, 2004, Londen, Lynne Rienner Publishers Inc., 372p.

DINAN D., *Ever closer union*, 2005, Londen, Lynne Rienner Publishers Inc., 665p.

FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar, 1953-1976* (met uitzondering van 1962).

LAUWAERT S., *De karakteristieken van productie-eenheden in België en in lage-loonlanden*, 1997, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, s. p.

PAEYE K., *De Gentse katoennijverheid op de internationale katoenmarkt in de 19e eeuw*, 2009, Gent, onuitgegeven masterpaper, 166p.

PAEYE K., *De kleren maken de staat*, 2007, Gent, onuitgegeven bachelorpaper, 31p.

PONTZEELE J., *De hoog- en laagconjunctuur in de textielnijverheid*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 167p.

VAN WATERSCHOOT J., Het textielplan, instrument van sectorieel structuurbeleid. In: *Tijdschrift voor Economie en Management*, Vol. 39, n° 3, 1984, pp. 421-436.

Internetbronnen

STATBEL, *Inflatiecijfers vanaf 1952 tot nu*, <http://www.statbel.fgov.be/indicators/cpi/infl_nl.asp>. (12/08/2009).

Bijlagen

1. Indices productie

Jaar	Textielproductie (hoeveelheden)	Belgische productie (hoeveelheden)
1950	108,2	
1951	99,0	
1952	81,9	
1953	100,0	100,0
1954	104,4	
1955	107,1	
1956	119,8	122,8
1957	124,3	122,8
1958	102,0	115,0
1959	118,8	120,0
1960	124,4	129,4
1961	135,9	135,0
1962	139,2	142,7
1963	147,9	152,0
1964	148,7	163,0
1965	144,7	168,6
1966	151,0	171,8
1967	143,2	175,1
1968	160,0	188,4
1969	177,0	204,4
1970	177,8	208,5
1971	187,4	210,4
1972	195,5	225,3
1973	203,7	238,6
1974	196,7	247,4
1975	137,7	222,3
1976	158,7	245,8

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Basisjaar 1953, eigen bewerking.

2. Productie verschillende sectoren textiel, uitgedrukt in ton.

Jaar	Katoen	Wol	Vlas	Jute	Harde vezels	Tapijten	Kunstmatige en Synthetische vezels
1937/38	135768	86724	27816	90612	25176	17280	13068
1950	166824	105156	19656	94092	8652	16692	29508
1951	180264	79524	23304	112128	9048	16044	35748
1952	137892	66648	20688	103536	8916	16356	23064
1953	149511	88391	16710	112357	11129	23192	32458
1954	167699	84207	16272	110498	14081	27363	37849
1955	162204	90584	15869	119268	19294	27846	39109
1956	169728	103505	16338	112596	21289	31466	40614
1957	180938	104614	18150	101878	24750	34117	43778
1958	141603	86752	16584	106585	27003	33770	35052
1959	157810	100972	18927	110866	26705	38738	36772
1960	161437	106552	20902	110780	22927	39052	42762
1961	160758	114214	22347	87053	30179	36159	49651
1962	150884	121112	22770	102223	35835	40130	54963
1963	155873	129021	22461	107087	33933	44185	57353
1964	161134	121414	21576	108805	38760	47912	62147
1965	146947	121549	21859	108378	38809	47120	61076
1966	143853	131109	22408	113054	44864	51408	68290
1967	124127	115968	19315	110814	35054	47051	67551
1968	133853	131010	20043	112057	41757	55706	79548
1969	139781	143111	19948	113490	44150	62568	85140
1970	140922	134264	18423	112523	48591	68021	83270
1971	139276	133252	16760	94976	47801	83826	83735
1972	137829	124352	16596	85091	51439	91444	96345
1973	138036	119097	15787	73478	47545	112557	101303
1974	132061	108056	16468	63176	48747	119499	95125
1975	92082	100497	12887	42839	36981	128235	65112
1976	111341	118108	14640	41471	33699	163467	91255

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlage productie van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

3. Procentueel belang per textielsector

Jaar	Katoen	Wol	Vlas	Jute	Harde	Tapijten	Kunstmatige
1937/38	0,34	0,22	0,07	0,23	0,06	0,04	0,03
1950	0,38	0,24	0,04	0,21	0,02	0,04	0,07
1951	0,40	0,17	0,05	0,25	0,02	0,04	0,08
1952	0,37	0,18	0,05	0,27	0,02	0,04	0,06
1953	0,34	0,20	0,04	0,26	0,03	0,05	0,07
1954	0,37	0,18	0,04	0,24	0,03	0,06	0,08
1955	0,34	0,19	0,03	0,25	0,04	0,06	0,08
1956	0,34	0,21	0,03	0,23	0,04	0,06	0,08
1957	0,36	0,21	0,04	0,20	0,05	0,07	0,09
1958	0,32	0,19	0,04	0,24	0,06	0,08	0,08
1959	0,32	0,21	0,04	0,23	0,05	0,08	0,07
1960	0,32	0,21	0,04	0,22	0,05	0,08	0,08
1961	0,32	0,23	0,04	0,17	0,06	0,07	0,10
1962	0,29	0,23	0,04	0,19	0,07	0,08	0,10
1963	0,28	0,23	0,04	0,19	0,06	0,08	0,10
1964	0,29	0,22	0,04	0,19	0,07	0,09	0,11
1965	0,27	0,22	0,04	0,20	0,07	0,09	0,11
1966	0,25	0,23	0,04	0,20	0,08	0,09	0,12
1967	0,24	0,22	0,04	0,21	0,07	0,09	0,13
1968	0,23	0,23	0,03	0,20	0,07	0,10	0,14
1969	0,23	0,24	0,03	0,19	0,07	0,10	0,14
1970	0,23	0,22	0,03	0,19	0,08	0,11	0,14
1971	0,23	0,22	0,03	0,16	0,08	0,14	0,14
1972	0,23	0,21	0,03	0,14	0,09	0,15	0,16
1973	0,23	0,20	0,03	0,12	0,08	0,19	0,17
1974	0,23	0,19	0,03	0,11	0,08	0,20	0,16
1975	0,19	0,21	0,03	0,09	0,08	0,27	0,14
1976	0,19	0,21	0,03	0,07	0,06	0,28	0,16

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, eigen bewerking op basis van bijlage 2.

4.1 Import in miljoen BEF

Jaar	Grondstoffen	Garens	Weefsels en afgewerkte producten	Breigoed en Kleding	Totaal
1950					
1951					
1952	11872	1082	2398	1299	16651
1953	13747	1253	2776	1504	19280
1954	13376	1318	2866	1548	19108
1955	13436	1412	3138	1628	19615
1956	13947	1561	3539	1769	20816
1957	15592	1822	4188	2058	23660
1958	10126	1270	3778	2053	17277
1959	11570	1882	4384	2322	20018
1960	13091	2129	4937	2491	22648
1961	14628	2674	5425	2982	25709
1962	15566	3039	5549	3286	27441
1963	15739	3875	6734	3881	30299
1964	18511	4456	7289	4826	35082
1965	16411	4484	8073	5792	34760
1966	16699	5664	8828	7095	38286
1967	13692	5121	8049	7007	33869
1968	15029	6792	9122	8412	39355
1969	16163	8985	10870	11203	47221
1970	14932	9345	11437	12975	48689
1971	14255	11870	14025	16434	56585
1972	15862	12714	15240	19929	63745
1973	20522	15531	19068	24792	79913
1974	20520	18522	23916	30024	92983
1975	14731	16811	21993	33706	87240
1976	20302	21468	24646	40706	107124

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlage Invoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

4.2 Import percentages

Jaar	Grondstoffen	Garens	weefsels & afgewerkte producten	breigoed en kleding
1950				
1951				
1952	71,30	6,50	14,40	7,80
1953	71,30	6,50	14,40	7,80
1954	70,00	6,90	15,00	8,10
1955	68,50	7,20	16,00	8,30
1956	67,00	7,50	17,00	8,50
1957	65,90	7,70	17,70	8,70
1958	58,61	7,35	21,87	11,88
1959	57,80	9,40	21,90	11,60
1960	57,80	9,40	21,80	11,00
1961	56,90	10,40	21,10	11,60
1962	56,73	11,07	20,22	11,97
1963	51,95	12,79	22,23	12,81
1964	52,76	12,70	20,78	13,76
1965	47,21	12,90	23,22	16,66
1966	43,62	14,79	23,06	18,53
1967	40,43	15,12	23,77	20,69
1968	38,19	17,26	23,18	21,37
1969	34,23	19,03	23,02	23,72
1970	30,67	19,19	23,49	26,65
1971	25,19	20,98	24,79	29,04
1972	24,88	19,95	23,91	31,26
1973	25,68	19,43	23,86	31,02
1974	22,07	19,92	25,72	32,29
1975	16,89	19,27	25,21	38,64
1976	18,95	20,04	23,01	38,00

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlage Invoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

5. Indices Import

Jaar	In miljoen BEF (marktwaarde)	In miljoen BEF (constante waarde)	In tonnage
1950			
1951			
1952	86,36	86,12	90,56
1953	100,00	100,00	100,00
1954	99,11	97,38	108,42
1955	101,74	100,47	116,59
1956	107,97	104,15	124,28
1957	122,72	114,75	128,53
1958	89,61	82,71	99,38
1959	103,83	94,67	101,53
1960	117,47	106,79	109,99
1961	133,35	120,08	126,85
1962	142,33	126,35	137,53
1963	157,15	136,58	145,19
1964	181,96	151,81	163,95
1965	180,29	144,53	159,81
1966	198,58	154,78	158,97
1967	175,67	133,13	143,78
1968	204,12	150,52	162,13
1969	244,92	174,10	160,76
1970	252,54	172,76	167,85
1971	293,49	192,42	169,27
1972	330,63	205,59	183,44
1973	414,49	240,96	198,24
1974	482,28	248,93	181,40
1975	452,49	206,98	158,76
1976	555,62	232,76	183,70

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlage Invoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

6. Invoer Handelspartners in miljoen BEF

Jaar	Nederland	Duitsland	Frankrijk	Italië	EEG	Verenigd Koninkrijk	Ver. Staten	Totaal
1950	1309	354	1385	406	3454	958	432	
1951	1741	371	988	296	3396	630	193	16651
1952	2019	479	1129	314	3941	573	204	19280
1953	2068	528	1209	314	4119	549	210	19108
1954	2317	623	1398	345	4683	577	227	19615
1955	2438	716	1223	435	4812	592	255	20816
1956	2907	930	1305	583	5725	689	258	23660
1957	2744	901	1040	589	5274	528	206	17277
1958	3899	1531	3168	895	9493	911	1078	20018
1959	4369	1798	3845	1003	11015	860	2029	22648
1960	5103	2043	4425	1257	12828	941	2076	25709
1961	5293	2850	5022	1235	14400	940	1521	27441
1962	6682	3114	6077	1569	17449	1027	1419	30299
1963	7417	3400	6865	1772	19454	1088	1942	35082
1964	8121	4097	7366	1819	21403	988	1413	34760
1965	9278	5056	8461	2113	24908	927	1073	38286
1966	8048	4762	7407	2226	22443	827	1288	33869
1967	9415	6218	8406	2818	26852	955	1768	39355
1968	11192	8042	10610	3779	33074	1363	2197	47221
1970	11619	8889	10833	3516	34857	1632	2262	48689
1971	13205	11513	13895	4470	43083	1409	2457	56585
1972	13846	11671	17112	5269	47898	1712	2418	63745
1973	16017	14891	20960	5872	59055	2093	3423	79913
1974	18187	18110	24808	6474	70212	2474	4427	92983
1975	17448	16195	23701	7053	67830	2526	3751	87240
1976	20796	20267	27796	8617	80796	3489	4636	107124

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar. 1953-1976*, Bijlage Invoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

7.1 Export in miljoen BEF

Jaar	Grondstoffen	Garens	Weefsels en Afgewerkte producten	Breigoed en Kleding	Totaal
1950					
1951	10309	7211	10278	2329	30127
1952	5789	4658	7050	1691	19188
1953	7145	5097	7659	1748	21649
1954	6780	5343	8440	1959	22524
1955	7091	5317	8538	2381	23327
1956	7301	5543	9539	2978	25631
1957	7429	5720	10195	3020	26363
1958	5154	4675	8837	3007	21673
1959	6230	5485	9934	3016	24586
1960	6502	6591	11133	3873	28099
1961	7123	6651	12024	4752	30550
1962	8082	7517	13859	5535	34913
1963	8874	7952	14976	6836	38638
1964	8610	8855	16926	8131	42522
1965	8881	9381	17724	9202	45190
1966	8538	10592	19431	11238	49799
1967	7462	9872	18294	10386	46014
1968	7650	11050	21446	11792	51939
1969	8810	12618	25742	14834	62006
1970	7779	12645	27498	17024	64946
1971	6499	13104	31771	20439	71814
1972	8408	13775	36993	23141	82256
1973	11311	15760	43646	26263	96980
1974	11186	17259	50726	30395	109566
1975	8854	14931	49181	29534	102499
1976	12099	18514	55597	31903	118114

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlage Uitvoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

7.2 Export percentages

Jaar	Grondstoffen	Garens	weefsels & afgewerkte producten	breigoed en kleding
1950				
1951	34,22	23,94	34,12	7,73
1952	30,17	24,28	36,74	8,81
1953	33,00	23,54	35,38	8,07
1954	30,10	23,72	37,47	8,70
1955	30,40	22,79	36,60	10,21
1956	28,49	21,63	37,22	11,62
1957	28,18	21,70	38,67	11,46
1958	23,78	21,57	40,77	13,87
1959	25,34	22,31	40,41	12,27
1960	23,14	23,46	39,62	13,78
1961	23,32	21,77	39,36	15,55
1962	23,15	21,53	39,70	15,85
1963	22,97	20,58	38,76	17,69
1964	20,25	20,82	39,81	19,12
1965	19,65	20,76	39,22	20,36
1966	17,14	21,27	39,02	22,57
1967	16,22	21,45	39,76	22,57
1968	14,73	21,27	41,29	22,70
1969	14,21	20,35	41,52	23,92
1970	11,98	19,47	42,34	26,21
1971	9,05	18,25	44,24	28,46
1972	10,22	16,75	44,97	28,13
1973	11,66	16,25	45,01	27,08
1974	10,21	15,75	46,30	27,74
1975	8,64	14,57	47,98	28,81
1976	10,24	15,67	47,07	27,01

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlage Uitvoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

8. Indices Export

Jaar	miljoen BF (marktwaarde)	Tonnage	miljoen BF (constante waarde)
1950			
1951	139,16		
1952	88,63	84,69	88,38
1953	100,00	100,00	100,00
1954	104,04	111,98	102,23
1955	107,75	122,57	106,41
1956	118,39	127,72	114,21
1957	121,77	123,22	113,86
1958	100,11	113,40	92,41
1959	113,57	129,15	103,55
1960	129,79	139,99	118,00
1961	141,12	145,51	127,08
1962	161,27	160,31	143,17
1963	178,47	167,54	155,11
1964	196,42	169,06	163,87
1965	208,74	182,02	167,34
1966	230,03	187,61	179,29
1967	212,55	177,62	161,08
1968	239,91	202,10	176,92
1969	286,42	226,56	203,59
1970	300,00	227,81	205,22
1971	331,72	241,49	217,49
1972	379,95	266,59	236,26
1973	447,97	288,47	260,42
1974	506,10	278,17	261,23
1975	473,46	256,73	216,57
1976	545,59	292,64	228,56

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlage Uitvoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

9. Uitvoer Handelspartners

Jaar	Nederland	Duitsland	Frankrijk	Italië	EEG	Verenigd	EFTA	Ver.	Kongo
1952	4103	2049	1636	491	8279	2899		1456	403
1953	5307	2650	1266	621	9844	2070		1886	426
1954	5965	2466	1222	565	10218	2606		1666	520
1955	6406	2948	1423	470	11247	2469		2092	533
1956	7790	3434	1783	557	13564	2374		2232	601
1957	8329	4088	1728	707	14852	2227		2260	637
1958	6586	3062	907	558	12012	1993	3938	1781	511
1959	7481	4464	1030	765	13740	2511	4750	2504	482
1960	8634	5448	1474	758	16303	2767	4744	2493	355
1961	10278	6043	2007	762	19090	2908	5538	2236	276
1962	11263	7899	2380	1017	22559	3203	5830	2830	235
1963	13112	8522	3311	1386	26346	2380	6076	2644	125
1964	14928	9764	3886	1294	29872	3701	6412	2473	206
1965	15370	11932	4076	1341	32719	3027	5722	2633	226
1966	17438	12619	5552	1473	37082	2764	5475	2779	206
1967	15346	10709	5692	1557	33304	2432	4990	2270	188
1968	17179	12870	7387	1524	38960	2347	4798	2624	273
1969	18176	16300	10947	2301	48264	2329	5151	2629	303
1970	19108	18076	10699	2666	50549	2177	5032	2486	365
1971	21224	20226	12876	2187	56513	2208	5193	3111	414
1972	23022	22823	16245	2869	64948	2486	5589	3568	350
1973	24578	26010	20535	4298	79074	2944	5382	3478	364
1974	26380	27398	25106	4442	87796	3545	5189	2974	522
1975	24690	25726	25501	3004	84052	4185		2306	352
1976	26039	28648	30634	4903	96466	4680		2311	357

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlage Uitvoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

10. Handelsbalans

Jaar	Invoer	Uitvoer	Uitvoer-
1950			
1951		30127	
1952	16651	19188	2513
1953	19280	21649	2353
1954	19108	22524	3334
1955	19615	23327	3641
1956	20816	25631	4613
1957	23660	26363	2510
1958	17277	21673	4030
1959	20018	24586	4137
1960	22648	28099	4922
1961	25709	30550	4330
1962	27441	34913	6588
1963	30299	38638	7198
1964	35082	42522	6165
1965	34760	45190	8304
1966	38286	49799	8912
1967	33869	46014	9141
1968	39355	51939	9216
1969	47221	62006	10438
1970	48689	64946	11045
1971	56585	71814	9916
1972	63745	82256	11432
1973	79913	96980	9854
1974	92983	109566	8501
1975	87240	102499	6932
1976	107124	118114	4573

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlagen Invoer en uitvoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

11. Uitvoer-Invoer

Jaar	Grondstoffen	Garens	Weefsels en Afgewerkte producten	Breigoed en Kleding	Som
1952	-6083	3576	4652	392	2537
1953	-6602	3844	4883	244	2369
1954	-6596	4025	5574	411	3414
1955	-6345	3905	5400	753	3712
1956	-6646	3982	6000	1209	4545
1957	-8163	3898	6007	962	2704
1958	-4972	3405	5059	954	4446
1959	-5340	3603	5550	694	4507
1960	-6589	4462	6196	1382	5451
1961	-7505	3977	6599	1770	4841
1962	-7484	4478	8310	2249	7553
1963	-6865	4077	8242	2955	8409
1964	-9901	4399	9637	3305	7440
1965	-7530	4897	9651	3410	10428
1966	-8161	4928	10603	4143	11513
1967	-6230	4751	10245	3379	12145
1968	-7379	4258	12324	3380	12583
1969	-7353	3633	14872	3631	14783
1970	-7153	3300	16061	4049	16257
1971	-7756	1234	17746	4005	15229
1972	-7454	1061	21753	3212	18572
1973	-9211	229	24578	1471	17067
1974	-9334	-1263	26810	371	16584
1975	-5877	-1880	27188	-4172	15259
1976	-8203	-2954	30951	-8803	10991

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlagen Invoer en uitvoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

12. Indices Belgische textielnijverheid

Jaar	Textielproductie (hoeveelheden)	Textielinvoer (constante prijzen)	Textieluitvoer (constante prijzen)
1950	108,2		
1951	99,0		
1952	81,9	86,1	88,4
1953	100,0	100,0	100,0
1954	104,4	97,4	102,2
1955	107,1	100,5	106,4
1956	119,8	104,2	114,2
1957	124,3	114,7	113,9
1958	102,0	82,7	92,4
1959	118,8	94,7	103,6
1960	124,4	106,8	118,0
1961	135,9	120,1	127,1
1962	139,2	126,4	143,2
1963	147,9	136,6	155,1
1964	148,7	151,8	163,9
1965	144,7	144,5	167,3
1966	151,0	154,8	179,3
1967	143,2	133,1	161,1
1968	160,0	150,5	176,9
1969	177,0	174,1	203,6
1970	177,8	172,8	205,2
1971	187,4	192,4	217,5
1972	195,5	205,6	236,3
1973	203,7	241,0	260,4
1974	196,7	248,9	261,2
1975	137,7	207,0	216,6
1976	158,7	232,8	228,6

Bron: FEDERATIE DER BELGISCHE TEXTIELNIJVERHEID, *Verslag over het dienstjaar*. 1953-1976, Bijlagen Invoer en uitvoer van textielproducten (voornaamste posten in miljoen BF), eigen bewerking.

